

SEKTOR NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH **W KATOWICACH**

Raport przygotowany dla Urzędu Miasta Katowice przez Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL) we współpracy z Colliers, Randstad i Randstad Sourceright

Koordynatorzy projektu:

PhD Tomasz Brodzicki,
Senior BI Consultant, ABSL
research@absl.pl

PhD Stanisław Umiński,
Senior BI Consultant, ABSL

Bartosz Szary,
Member of the Management Board,
ABSL

W przypadku zainteresowania współpracą z ABSL prosimy o kontakt:

Paweł Panczyj,
Strategy & Business Development Director, ABSL
pawel.panczyj@absl.pl

Obsługa inwestorów w Katowicach:

Wydział Obsługi Inwestorów
Urząd Miasta Katowice
Rynek 1, 40-003 Katowice
+48 32 25 93 826
oi@katowice.eu
www.invest.katowice.eu

Projekt graficzny i skład DTP:
www.ponad.pl **PONAD**

SPIS TREŚCI

	PRZEDMOWA	5
1	KATOWICE – NAJWAŻNIEJSZE FAKTY	6
2	CENTRA USŁUG BIZNESOWYCH	16
3	ROZWÓJ SEKTORA USŁUG BIZNESOWYCH	18
	ZATRUDNIENIE W SEKTORZE USŁUG BIZNESOWYCH	27
	CZYNNIKI STYMULUJĄCE ZMIANY W SEKTORZE	35
4	PROGNOZA ROZWOJU SEKTORA W KATOWICACH I GZM DO ROKU 2031	38
5	LOKALIZACJA CENTRÓW USŁUG BIZNESOWYCH	40
6	INWESTORZY O SOBIE	48
7	RYNEK PRACY	52
8	RYNEK BIUROWY	59
9	DETERMINANTY ATRAKCYJNOŚCI LOKALIZACYJNEJ	62
10	MIEJSCE KATOWIC I GZM W RANKINGU ABSL DOTYCZĄCYM ATRAKCYJNOŚCI LOKALIZACJI	64
11	PODSUMOWANIE, PRZEWAGI KOMPARATYWNE KATOWIC I GZM	69
12	JAKOŚĆ ŻYCIA I ZAPLECZE BIZNESOWE	73
	WSPARCIE INWESTORÓW	78
	BIBLIOGRAFIA	79

Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL) jest wiodącą organizacją reprezentującą sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce. Zrzesza ponad 230 największych firm i wyznacza kierunki rozwoju branży, w której zatrudnionych jest już ponad 400 000 osób. W Katowicach działa ABSL Silesia Regional Chapter – to lokalna grupa działania złożona z inwestorów, działających wspólnie w województwie śląskim i opolskim. Do priorytetów śląskiego oddziału ABSL należy wspieranie członków Związku w ich działalności, wymiana wiedzy i najlepszych praktyk służących budowaniu przyjaznego klimatu inwestycyjnego, integracja pomiędzy lokalnymi aktywnymi grupami zawodowymi oraz podejmowanie inicjatyw służących promowaniu sektora nowoczesnych usług dla biznesu. Uczestnikami periodycznych spotkań, lokalnych wydarzeń, inicjatyw społecznych w ramach ABSL Silesia Regional Chapter są przedstawiciele centrów usług, firm współpracujących z sektorem, jak również zaproszeni goście reprezentujący administrację publiczną oraz władze uczelni.

PRZEDMOWA

Drodzy Czytelnicy,

Od ponad kilkunastu lat Katowice podążają drogą nieustannych przemian, realizując konsekwentnie cele zrównoważonego rozwoju gospodarczego. W tym czasie podjęliśmy również starania o jeszcze atrakcyjniejsze warunki inwestowania w sektorze usług biznesowych. Najnowszy raport, który Państwu prezentuję, jest szczegółową analizą tej branży w Katowicach.

Sektor usług biznesowych posiada już ugruntowaną pozycję w mieście. W 2022 r. osiągnęliśmy poziom prawie 30 000 osób zatrudnionych w centrach na obszarze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, z czego zdecydowana większość specjalistów pracuje w Katowicach.

Wzrost sektora jest dwutorowy – generują go zarówno nowe projekty inwestycyjne jak i inwestorzy już obecni w Katowicach, którzy zwiększają zakres realizowanych usług. Lata 2020-2022 minęły pod znakiem pandemii COVID-19, a sektor usług biznesowych udowodnił, że poprzez wyjątkową elastyczność

i zdolność dostosowywania się potrafi działać efektywnie nawet w niesprzyjających warunkach. Potwierdzeniem tej tezy jest utworzenie w Katowicach – tylko od początku 2020 r. – nowych projektów inwestycyjnych takich firm jak: Aebi Schmidt, Ammega, AT&T, Capgemini (Cyber Defense Center), Guess, Hyland, Infobip, LKQ, Nexi Digital, Prime Engineering, PubNub, SD Worx czy TMF Group. Ponadto nowe rekrutacje przeprowadzała większość już wcześniej obecnych inwestorów, przykładowo: Diebold Nixdorf, EPAM, Keywords Studios, Sopra Steria czy DAZN. Te trendy udowadniają wysoki potencjał inwestycyjny Katowic.

Zidentyfikowaliśmy wiele czynników, które mają decydujący wpływ na rozwój sektora usług biznesowych. W obszarze pozyskiwania inwestorów strategiczne znaczenie ma konsekwentne podejmowanie działań mających na celu budowanie silnej marki miasta, co jest najcenniejszym kapitałem, jaki możemy posiadać na arenie krajowej i międzynarodowej. Nieustannie informujemy o dostępności puli talentów w ponad dwumilionowej populacji, o doskonałym skomunikowaniu, w tym lotniczym, współpracy z lokalnymi uniwersytetami, czy szkołami ponadpodstawowymi, organizowanych wydarzeniach biznesowych i konferencyjnych, a także podnoszeniu jakości życia. Ostatni czynnik nabrał w ostatnich latach szczególnego znaczenia, co pozwala nam wyróżnić się na tle innych metropolii, mając na uwadze nowe projekty podejmowane przez nas w obszarze inwestycji w aktywną mobilność miejską i zrównoważony transport, atrakcyjne spędzanie wolnego czasu, czy w końcu realizację idei zielonego miasta. Te atuty pozwalają nam na tworzenie właściwej komunikacji i stają się skutecznym narzędziem w strategii przyciągania przez nas inwestorów biznesowych.

W większości raportów i opracowań podkreśla się fenomen katowickiej transformacji gospodarczej. Wyrażam głęboką nadzieję, iż informacje zawarte w tym raporcie, potwierdzone poprzez liczne analizy, utwierdzą Państwa w przekonaniu, iż Katowice posiadają atuty sprzyjające rozwojowi i podejmowaniu nowych inwestycji z sektora usług biznesowych.

Zapraszam do Katowic – do zobaczenia!

Marcin Krupa
Prezydent Miasta Katowice

1

KATOWICE — NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

Niniejszy raport przedstawia wyniki analizy pozycji Katowic i GZM¹ jako lokalizacji dla centrów usług biznesowych. Analiza ta oparta jest na bazie danych ABSL dotyczącej centrów nowoczesnych usług biznesowych w Polsce (z brzegiem danych na I kwartał 2022 r.), publikacji ABSL "Sektor usług biznesowych w Polsce 2022", badaniu ankietowym przeprowadzonym przez ABSL w styczniu-lutym 2022 r. oraz raporcie

ABSL "Potencjał inwestycyjny polskich miast. Analiza lokalizacji sektora usług biznesowych".

Poszczególne części raportu dostarczają najważniejszych statystyk dotyczących rozwoju Katowic i GZM oraz sektora usług biznesowych, lokalizacji centrów, a także pozycji Katowic i GZM w rankingu atrakcyjności.

RYCINA 1.1

PODSTAWOWE INFORMACJE O ROZWOJU KATOWIC

6 526 zł

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Katowicach wynosi 6,5 tys. zł – 118% średniej krajowej (PL=100).

13%

Udział Katowic w 2,2 mln mieszkańców GZM.

6 miejsce

Politechnika Śląska jest 6. najlepszą uczelnią techniczną w Polsce według rankingu "Perspektywy 2021".

168 400

Ludność w wieku produkcyjnym w Katowicach (1,3 mln w GZM).

5 miejsce

Katowice zajęły 5. miejsce w rankingu fDi Intelligence European Cities and Regions of the Future 2022/2023 w kategorii najlepszych dużych europejskich miast pod względem przyciągania zagranicznych inwestycji bezpośrednich.

101 600

Ludność w wieku mobilnym w Katowicach (792,6 tys. w GZM).

¹ Metropolia Górnośląsko-Zagłębiowska zajmuje prawie jedną trzecią powierzchni całego województwa śląskiego, a w jej granicach mieszka połowa wszystkich mieszkańców województwa. Metropolia składa się z 41 miast i gmin: Będzin, Bieruń, Bobrowniki, Bojszowy, Bytom, Chelm Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtów, Gliwice, Imielin, Katowice, Knurów, Kobiór, Łędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Mikołów, Mysłów, Ożarów, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sońnicowice, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wojkowice, Wry, Zabrze, Zbrosławice.

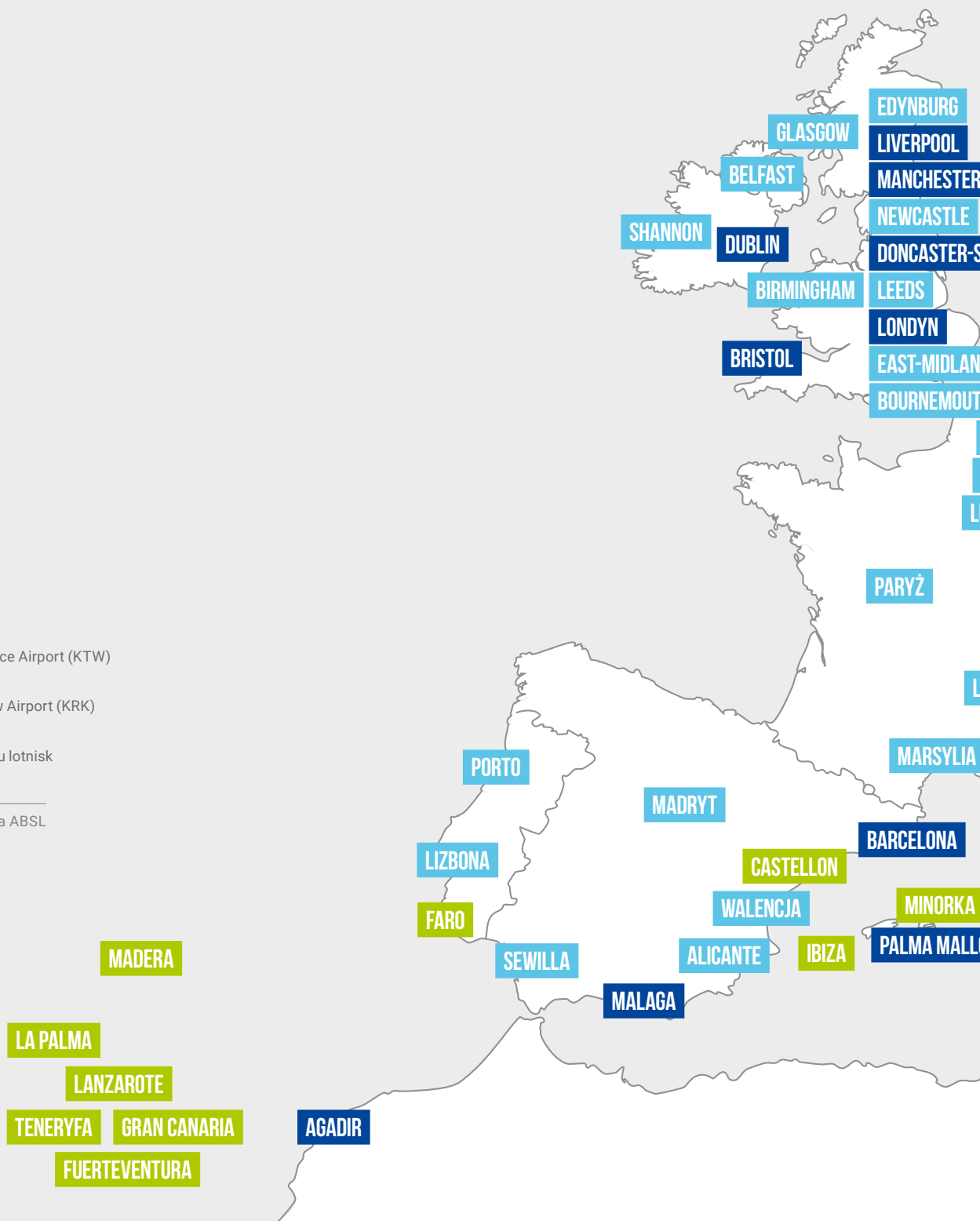
RYCINA 1.2

LOTY Z KATOWIC I KRAKOWA – LISTA DESTYNACJI MIĘDZYNARODOWYCH I KRAJOWYCH W LOTACH REGULARNYCH I CZARTEROWYCH

- ◀ AMILCAR CABRAL
- ◀ CANCUN
- ◀ CHICAGO
- ◀ NEWARK
- ◀ PUERTO PLATA
- ◀ PUNTA CANA
- ◀ VARADERO

- Loty z Katowice Airport (KTW)
- Loty z Kraków Airport (KRK)
- Loty z obydwu lotnisk

Źródło: Analiza własna ABSL

RYCINA 1.3

LOTNISKO W KATOWICACH (KTW)

30 km (30 min)

Odległość i czas dojazdu z centrum Katowic.

22

Liczba obsługiwanych krajów.

61

Liczba obsługiwanych kierunków lotów.

9

Liczba linii lotniczych.

2,9 mln (2021)

Całkowity ruch pasażerski.

3,8-4,0 mln

Prognoza na 2022.

32 100 t (2021)

Transport cargo.

Corendon Airlines, LOT Polish Airlines, Lufthansa, Ryanair, SunExpress, Wizz Air

Linie lotnicze obsługujące loty regularne.

TABELA 1.1BEZPOŚREDNIE LOTY WYKONYWANE COTYGODNIOWO W WYBRANYCH KIERUNKACH
WRAZ Z CZASEM LOTU

Dortmund	DTM	29	1 h 40 min
Warszawa Lotnisko Chopina	WAW	21	55 min
Frankfurt nad Menem	FRA	14	1 h 30 min
Londyn Luton	LTN	14	2 h 25 min
Londyn Stansted	STN	11	2 h 20 min
Oslo	OSL	11	2 h 00 min
Kolonia-Bonn	CGN	8	1 h 40 min

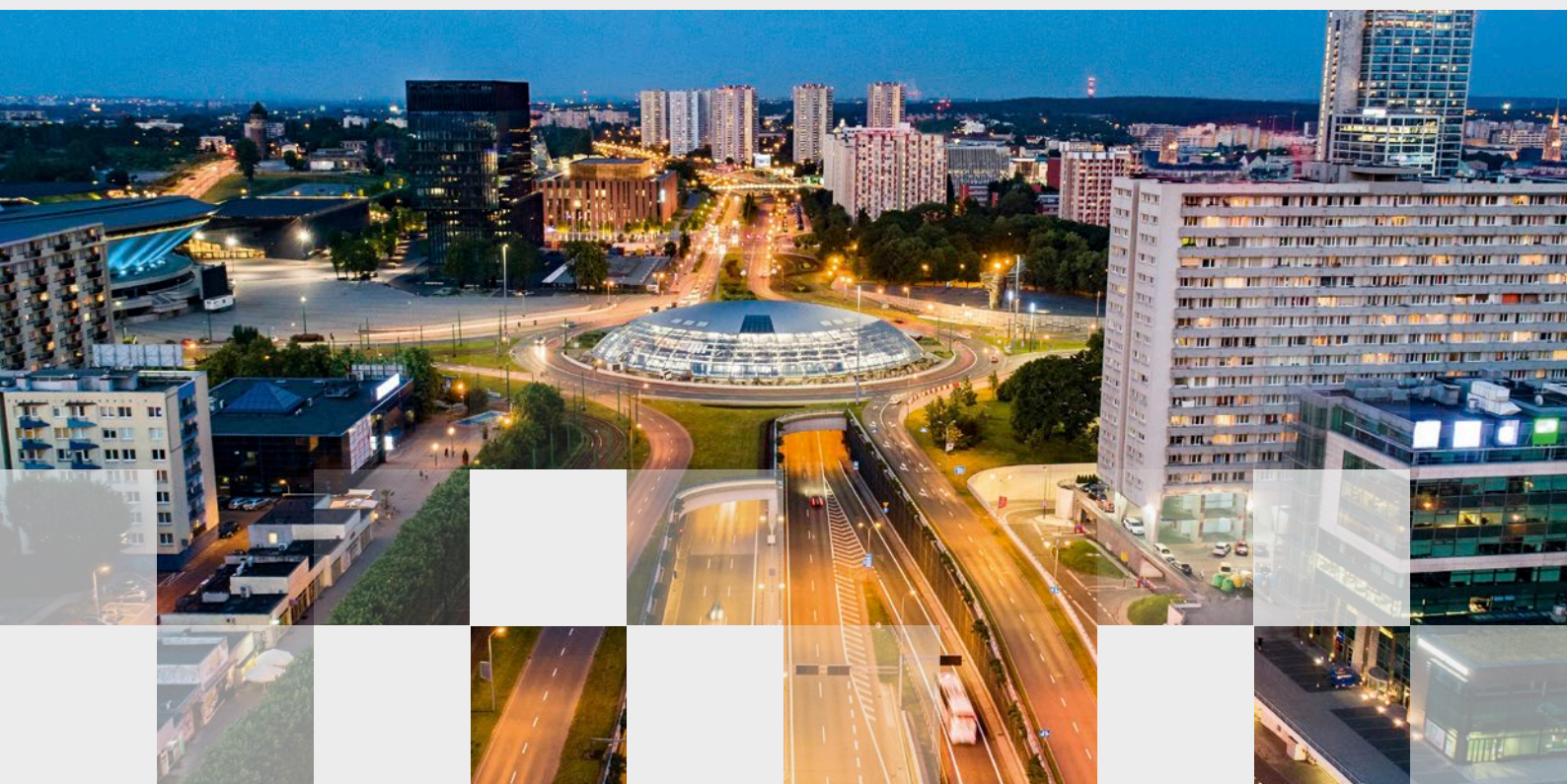
TABELA 1.2

ODLEGŁOŚCI I PRZEWIDYWANY CZAS PODRÓŻY DO WYBRANYCH MIAST

Odległość w km		Czas podróży		
		 Samochodem	 Pociągiem	 Samolotem
Warszawa	294	3 h 00 min	2 h 30 min	55 min
Wiedeń	390	3 h 40 min	4 h 45 min	3 h 00 min*
Berlin	465	5 h 20 min	8 h 00 min*	3 h 05 min*
Frankfurt nad Menem	897	8 h 48 min	13 h 40 min**	1 h 35 min
Kolonia	1 007	9 h 50 min	12 h 45 min***	1 h 40 min

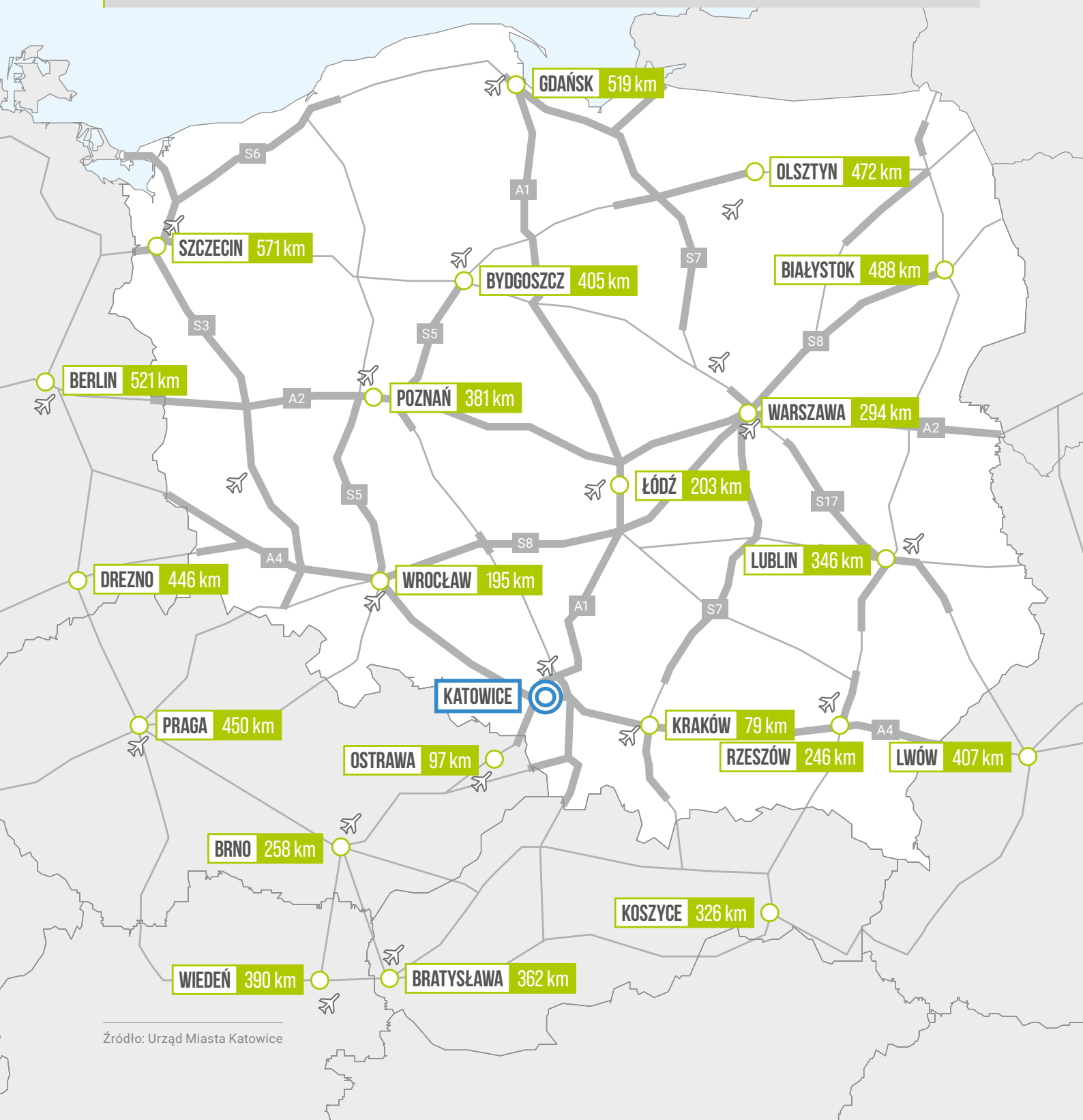
* Jeden symbol gwiazdki oznacza jedną przesiadkę.

Źródło: Urząd Miasta Katowice

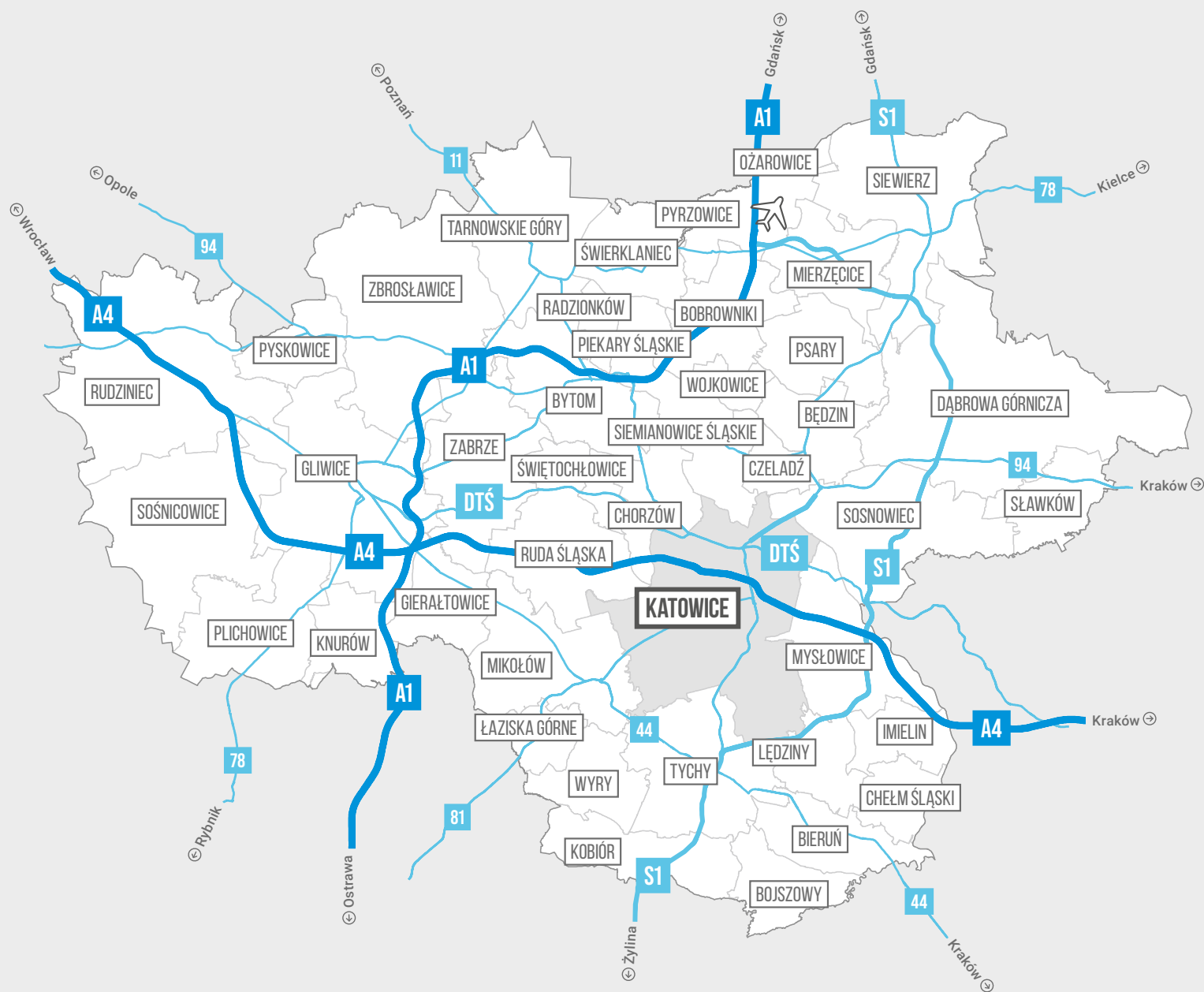
RYCINA 1.4

POŁOŻENIE KATOWIC

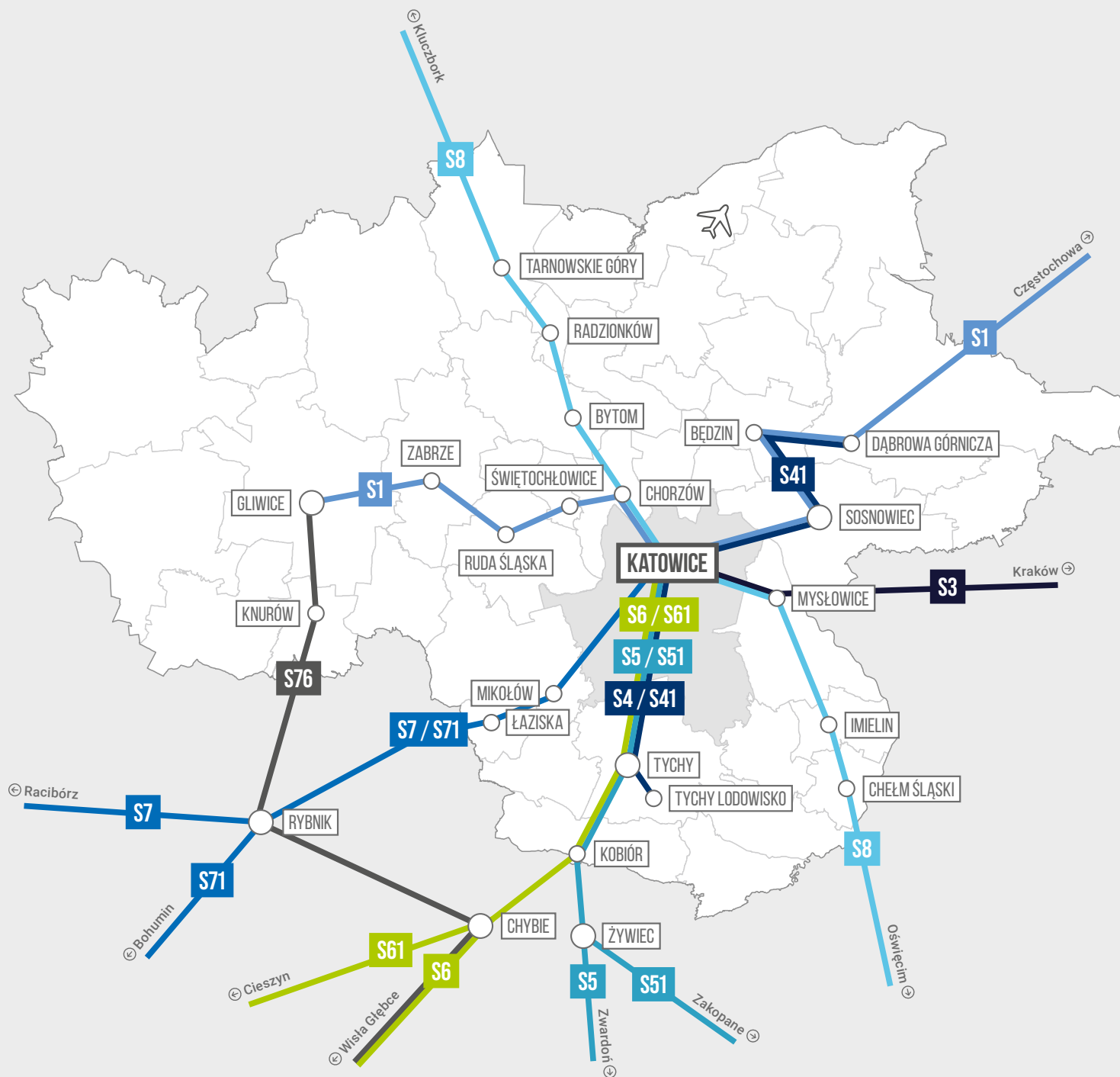
RYCINA 1.5

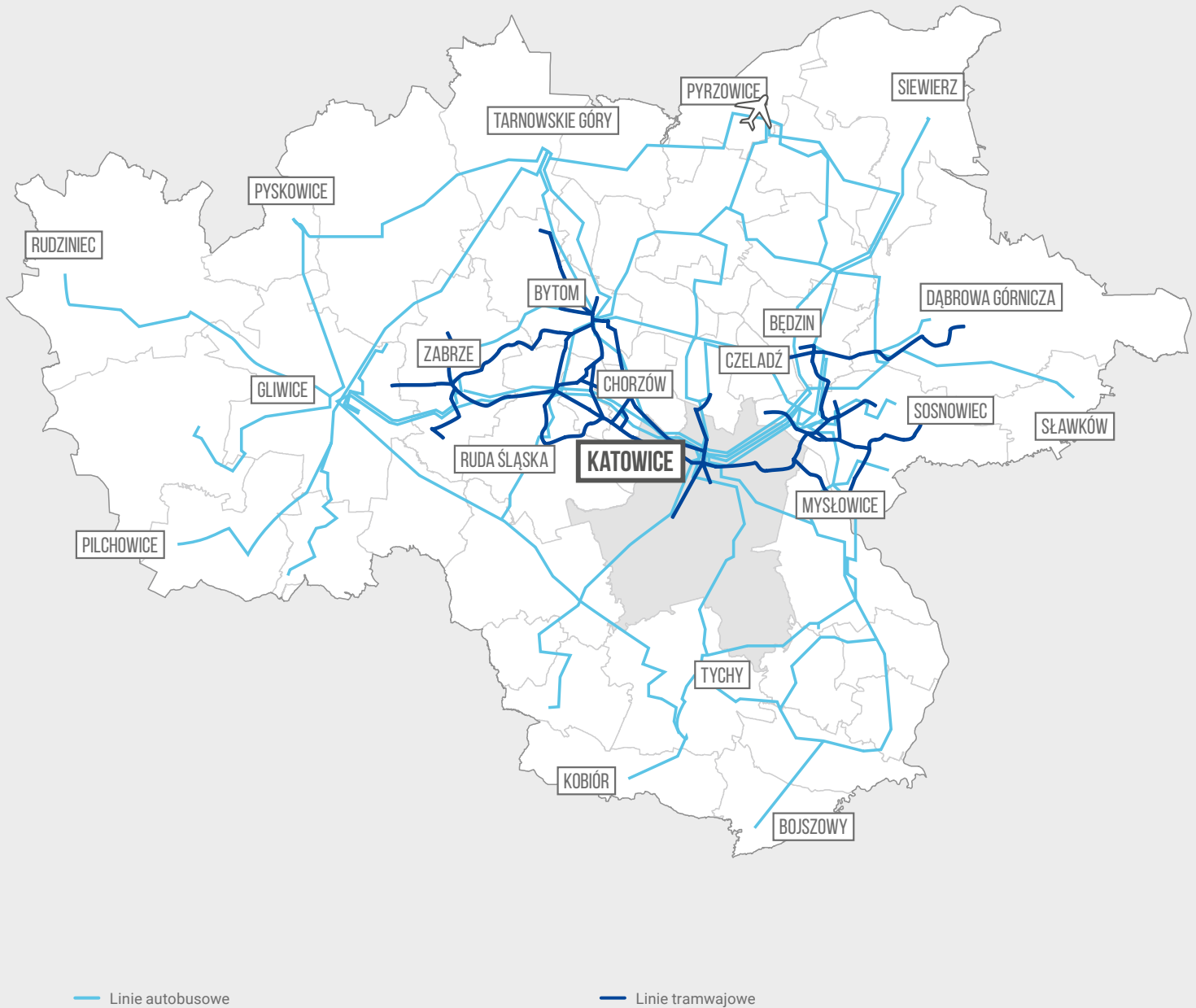
KATOWICE I GZM – SIEĆ DRÓG EKSPRESOWYCH I AUTOSTRAD

RYCINA 1.6

KATOWICE I GZM – SIEĆ POŁĄCZEŃ KOLEJOWYCH

RYCINA 1.7**KATOWICE I GZM – TRANSPORT PUBLICZNY**

Zdjęcie: Jeremi Astaszewski / Urząd Miasta Katowice

2

CENTRA USŁUG BIZNESOWYCH

RYCINA 2.1

PODSTAWOWE INFORMACJE O SEKTORZE USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM

29 700

Liczba pracowników centrów BPO, SSC/GBS, IT i R&D² (I kw. 2022). Stanowi ona 7,4% ogółu zatrudnionych w sektorze usług biznesowych w Polsce. Większość pracowników na analizowanym obszarze pracuje w Katowicach (82%, tj. 24 400 osób).

126

Liczba centrów BPO, SSC/GBS, IT i R&D (I kw. 2022). Większość z nich (96) działa w Katowicach (76,2%). 91 centrów należy do firm międzynarodowych (72,2%).

18

Liczba krajów, w których znajdują się zagraniczne centrale firm posiadających centra usług biznesowych w Katowicach i GZM. Wśród firm międzynarodowych najwięcej centrów należy do firm z USA, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii i Holandii.

67,6%

Wzrost całkowitego zatrudnienia w centrach usług zlokalizowanych w Katowicach i GZM w latach 2017-2022 (o 12 tys. osób, 91,1% znalazło zatrudnienie w Katowicach).

IT

Usługi informatyczne są podstawowymi usługami świadczonymi przez centra w GZM. Centra, które głównie świadczą usługi informatyczne, zatrudniają 43% osób w lokalnej branży.

34

Od 2017 r. w GZM powstało wiele centrów usług. Inwestycje te przyczyniły się do stworzenia 5 tys. miejsc pracy.

32 000+

Liczba zatrudnionych w sektorze w Katowicach i GZM prognozowana na I kw. 2023

Źródło: Opracowanie ABSL jest oparte na bazie danych ABSL

² BPO – outsourcing procesów biznesowych, SSC/GBS – centrum usług wspólnych / globalne usługi biznesowe, IT – informatyka, R&D – badania i rozwój.

3

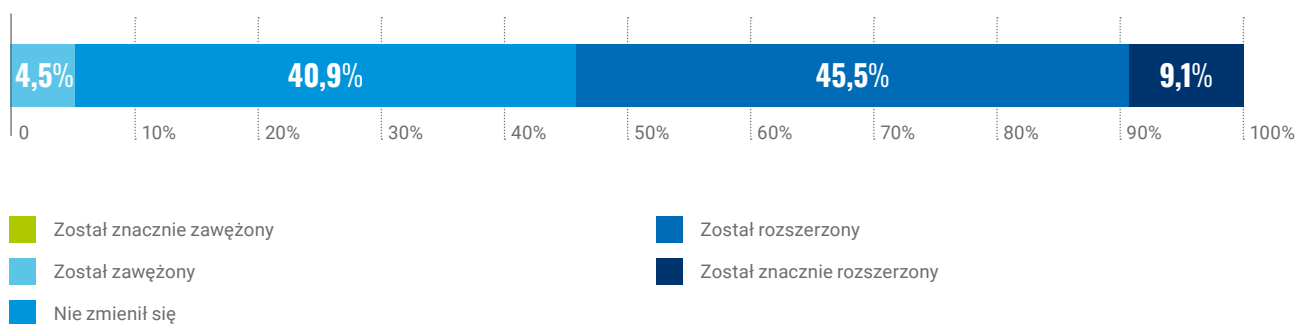
ROZWÓJ SEKTORA USŁUG BIZNESOWYCH

Katowice i GZM należą do pierwszej piątki najbardziej istotnych lokalizacji centrów usług biznesowych w Polsce. W regionie zatrudnionych jest 7,4% osób pracujących w tym sektorze w Polsce. W Katowicach i GZM zlokalizowanych jest sto dwadzieścia sześć

centrów usług należących do inwestorów z osiemnastu krajów. Poza Polską, do głównych krajów, w których firmy inwestują w centra usług, należą USA (25), Niemcy (13) i Francja (12). Polscy inwestorzy są obecnie właścicielami 35 centrów.

RYCINA 3.1

ZMIANY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG W 2021 R. W CENTRACH USŁUG BIZNESOWYCH

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety

RYCINA 3.2

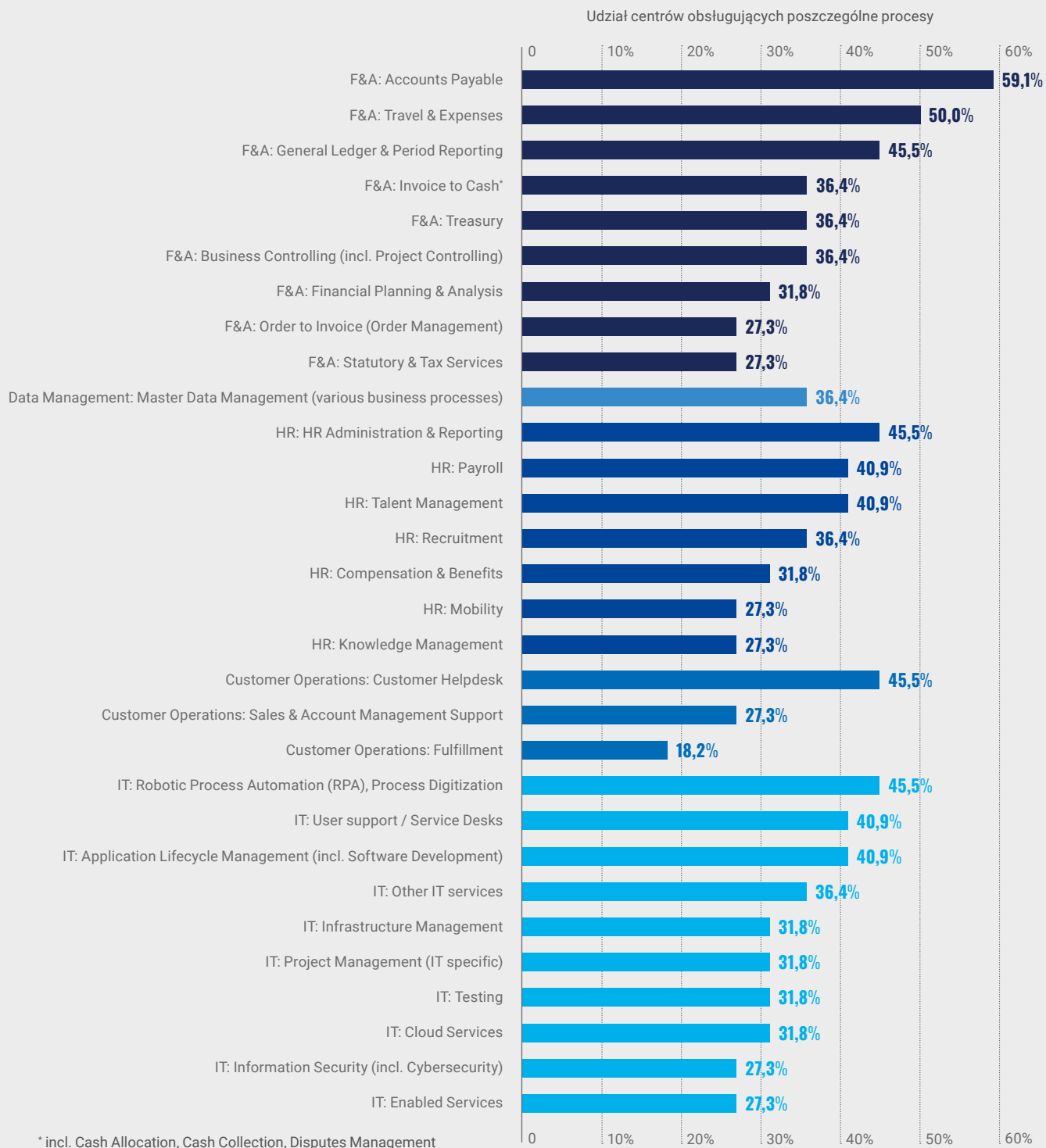
LOKALIZACJE CENTRÓW USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM (LICZBA CENTRÓW)

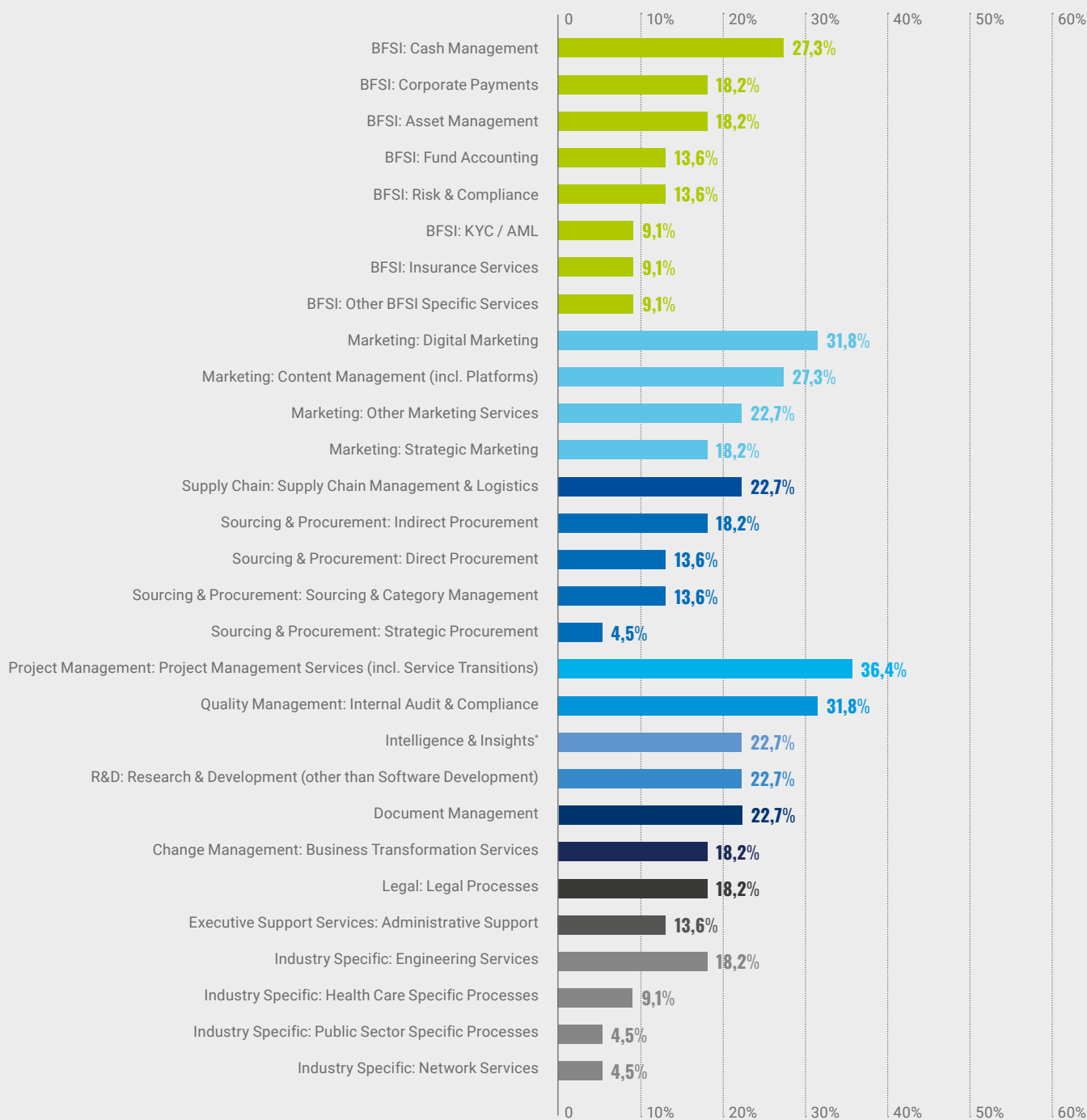
Źródło: Opracowanie ABSL jest oparte na bazie danych ABSL

RYCINA 3.3

KATEGORIE USŁUG ŚWIADCZONYCH W CENTRACH USŁUG W KATOWICACH I GZM

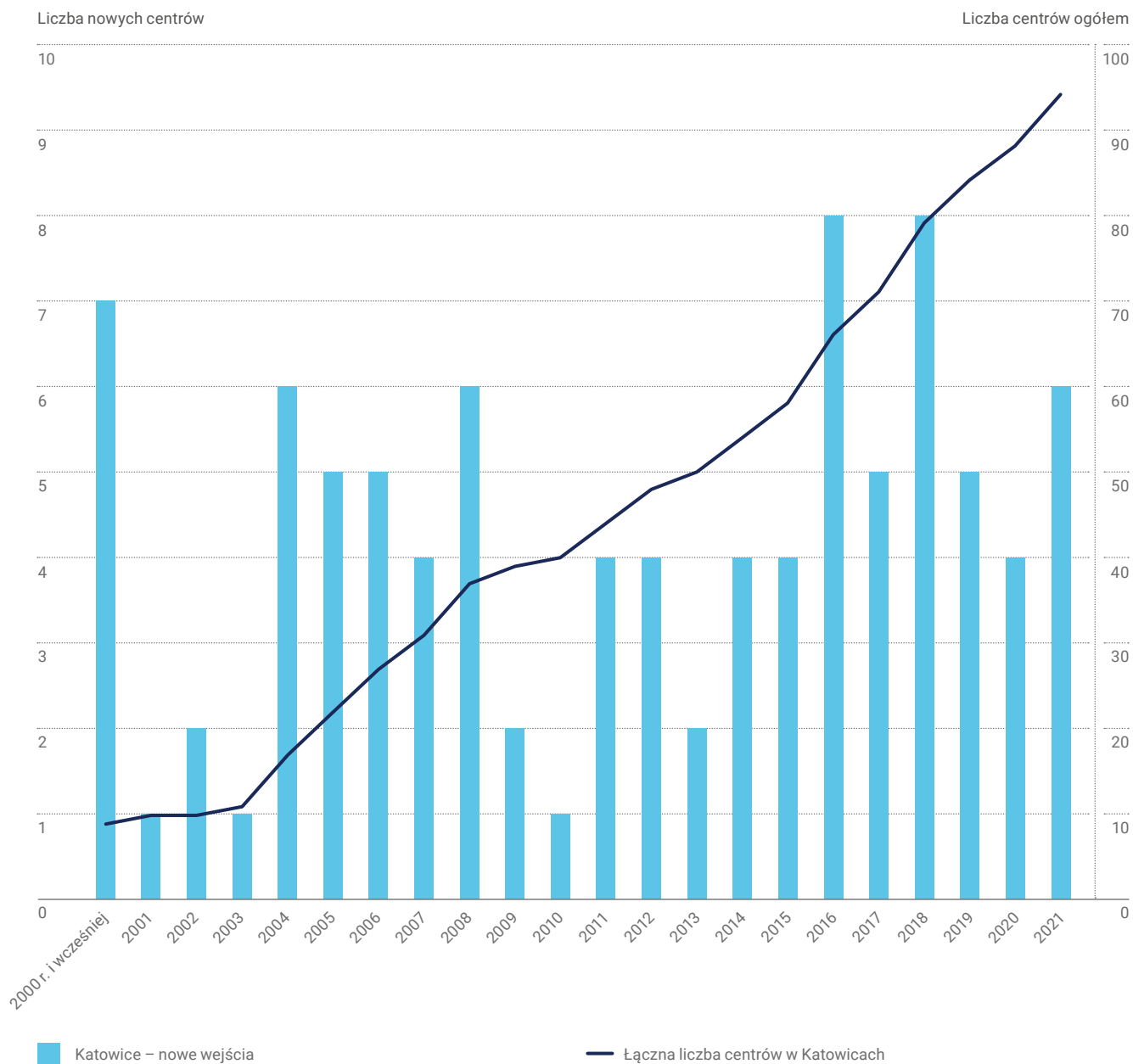

Udział centrów obsługujących poszczególne procesy

* Business Intelligence, Data Analytics, Complex Performance Reporting.

Źródło: Opracowanie własne ABSL na podstawie odpowiedzi inwestorów posiadających swoje centra usług w Katowicach i GZM

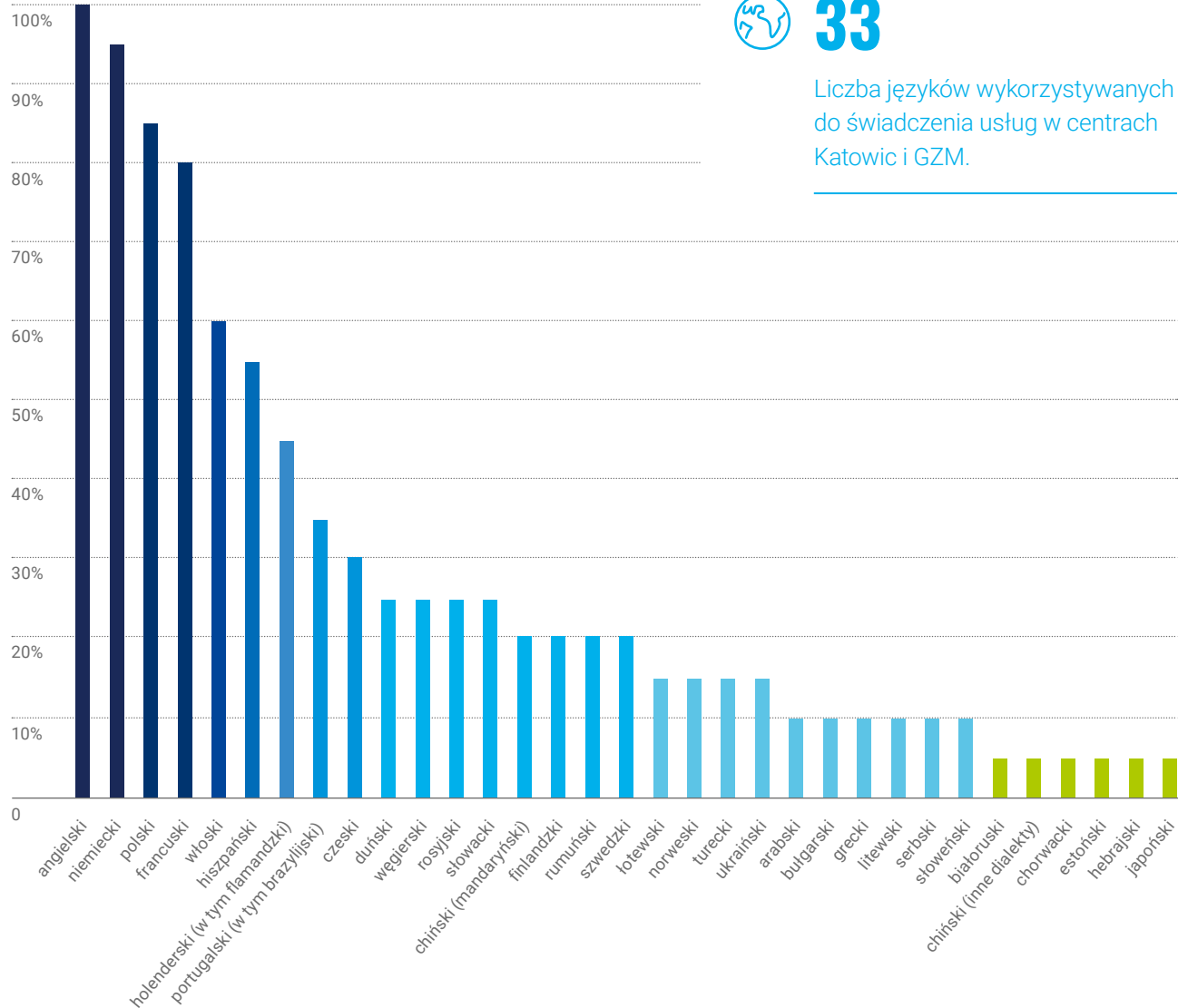
RYCINA 3.4**LATA POWSTANIA NOWYCH CENTRÓW W KATOWICACH**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych ABSL

RYCINA 3.5

JĘZYKI UŻYWANE DO ŚWIADCZENIA USŁUG BIZNESOWYCH

Udział centrów

33

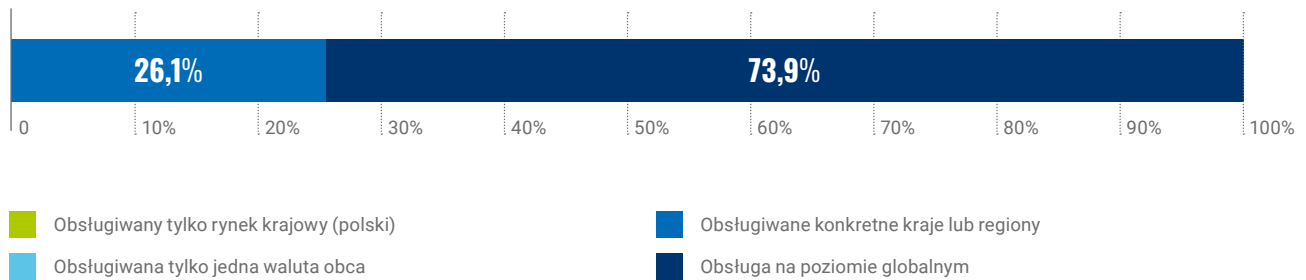
Liczba języków wykorzystywanych do świadczenia usług w centrach Katowic i GZM.

Źródło: Opracowanie ABSL opiera się na odpowiedziach udzielonych w corocznej ankiecie ABSL 2022 przez inwestorów posiadających centra usług biznesowych w Katowicach i GZM

TABELA 3.1**GŁÓWNI INWESTORZY W GZM**

Inwestor	Kraj centrali	Zatrudnienie
Capgemini		>1 500
PwC		>1 500
ING		1 001-1 500
Sopra Steria		1 001-1 500
Kyndryl		1 001-1 500
ista International GmbH		1 001-1 500
Future Processing		500-1 000
Unilever		500-1 000
Tauron		500-1 000
Genpact		500-1 000
Kamsoft		500-1 000
WASKO		500-1 000
ArcelorMittal		500-1 000
Arteria		500-1 000
Teleperformance		500-1 000
Fujitsu		500-1 000
Honeywell		500-1 000
HireRight		500-1 000
Euvic		500-1 000
Oasis Group		500-1 000

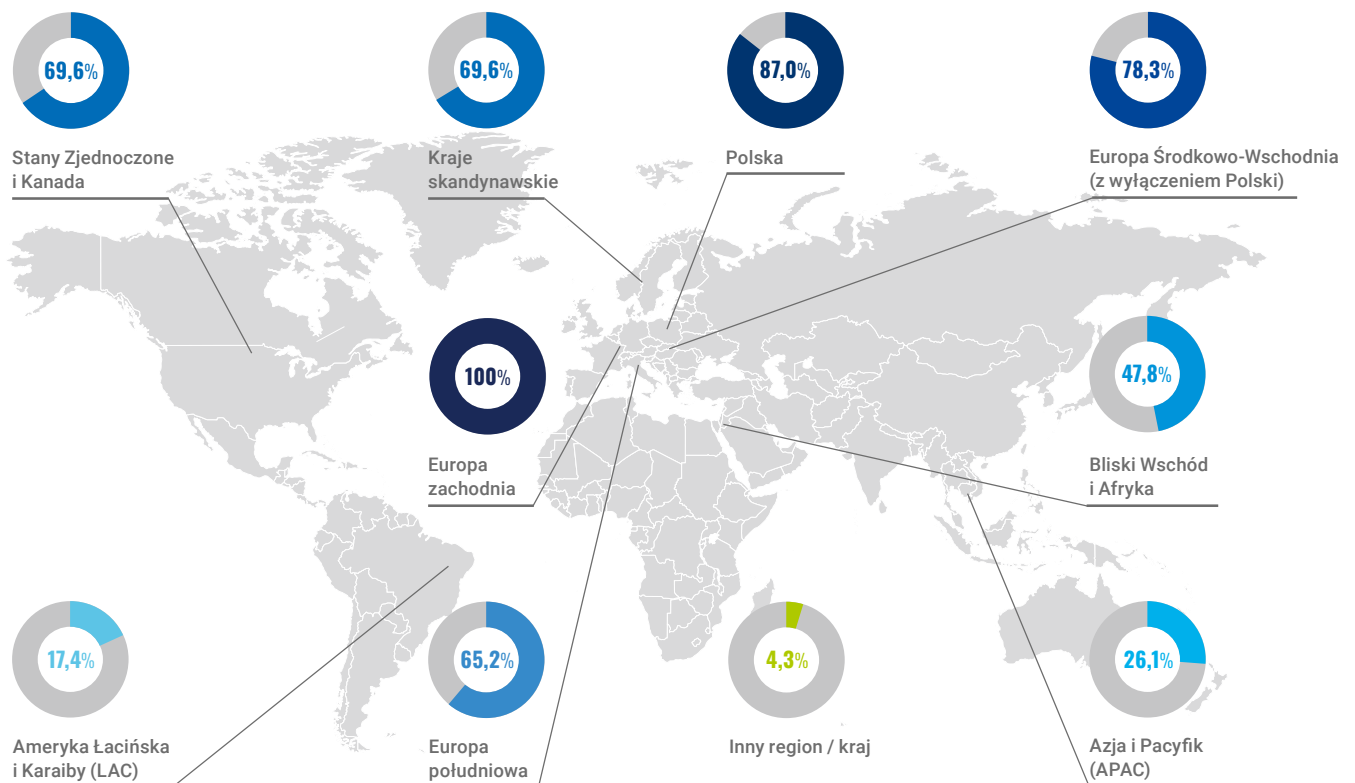
Źródło: Opracowanie ABSL, na podstawie bazy danych ABSL i innych źródeł, w tym stron internetowych

RYCINA 3.6GEOGRAFICZNY PROFIL DZIAŁALNOŚCI (PROCESY OBSŁUGIWANE Z LOKALIZACJI W KATOWICACH I GZM)
(%)

Źródło: Opracowanie ABSL oparte na wynikach ankiety (N=23 firmy z Katowic i GZM)

RYCINA 3.7

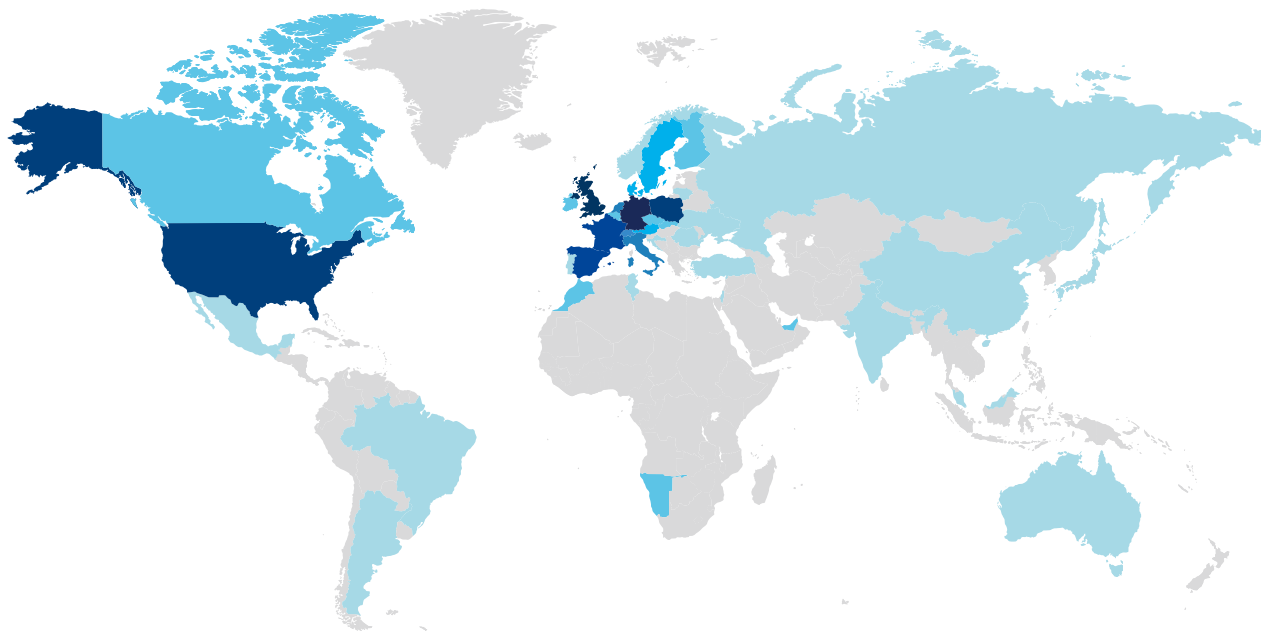
ZASIĘG GEOGRAFICZNY USŁUG ŚWIADCZONYCH Z CENTRÓW W KATOWICACH I GZM

Źródło: Opracowanie ABSL oparte na wynikach ankiety (N=23 firmy z Katowic i GZM)

RYCINA 3.8

NAJWAŻNIEJSZE KRAJE, DLA KTÓRYCH CENTRA ŚWIADCZĄ USŁUGI Z KATOWIC I GZM

ZATRUDNIENIE W SEKTORZE USŁUG BIZNESOWYCH

6

Liczba centrów zatrudniających minimum 1000 osób w Katowicach.

13

Liczba centrów zatrudniających minimum 500 osób w Katowicach (17 w Katowicach i GZM).

8%

Z ogólnej liczby pracowników sektora w Katowicach i GZM stanowią cudzoziemcy (ponad 2400 osób).

10,9%

Skumulowany przyrost miejsc pracy w sektorze (CAGR*) w latach 2017-2022 w regionie Katowic i GZM; w porównaniu z Polską 10,2%.

24

Liczba krajów pochodzenia cudzoziemców pracujących w centrach usług biznesowych objętych badaniem ABSL w Katowicach i GZM.

* Skumulowany roczny wskaźnik wzrostu (Compound Annual Growth Rate, CAGR).

Źródło: Opracowanie ABSL jest oparte na bazie danych ABSL

Na koniec I kwartału 2022 r. w centrach funkcjonujących w Katowicach i GZM zatrudnionych było 29.700 osób (o 2 700 więcej niż w roku poprzednim). Najwięcej miejsc

pracy (78%) powstało w centrach należących do firm międzynarodowych. Centra należące do polskich firm zatrudniały 22% wszystkich pracowników w sektorze.

TABELA 3.2

ZATRUDNIENIE W BRANŻY I LICZBA CENTRÓW WEDŁUG KRAJU POCHODZENIA W KATOWICACH I GZM (2022)

Kraj pochodzenia	Zatrudnienie	Udział w ogólnym zatrudnieniu (%)	Liczba centrów	Udział w liczbie centrów (%)
Polska	6 535	22,0	35	27,8
Francja	5 547	18,7	12	9,5
Stany Zjednoczone	5 315	17,9	25	19,8
Wielka Brytania	3 365	11,3	9	7,1
Niemcy	2 601	8,8	13	10,3
Holandia	2 217	7,5	7	5,6
Irlandia	1 050	3,5	4	3,2
Inne kraje	3 065	10,3	21	16,7
Ogółem	29 695	100,0	126	100,0

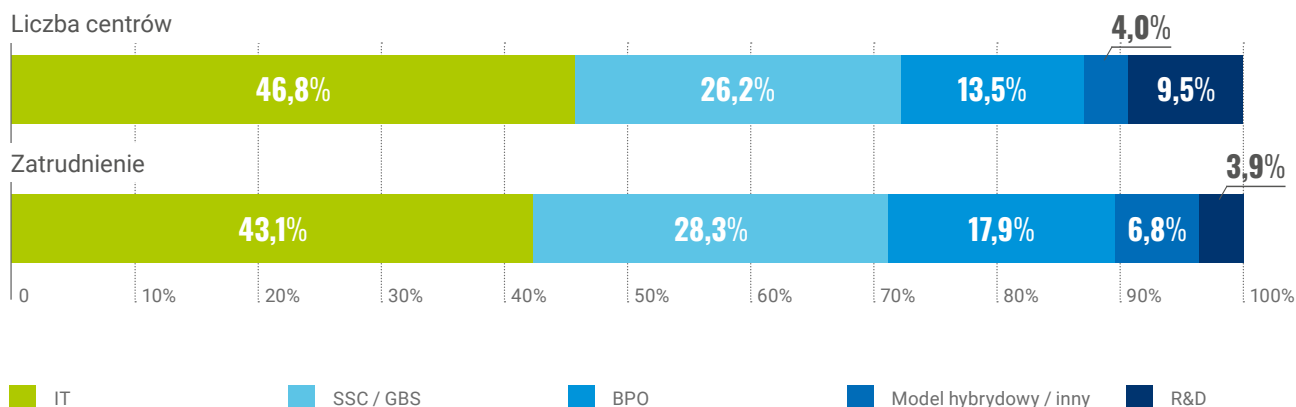
Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na bazie danych centrów usług biznesowych ABSL

Katowice są wiodącą lokalizacją w tym obszarze metropolitalnym, zatrudniając 82% wszystkich osób pracujących w sektorze. Spośród 126 centrów 59 (47%) to centra informatyczne. Zatrudniają one 43,0% osób pracujących w tej branży. Centra usług wspólnych (SSC/GBS) zatrudniają 28,3% ogólnej liczby osób pracujących w sektorze, a centra BPO – 17,9%. Inne typy centrów zatrudniają 10,8% ogółu pracowników.

W porównaniu do Polski ogółem, sektor w Katowicach i GZM charakteryzuje się większym udziałem w zatrudnieniu centrów IT (o 11,8 p.p.), hybrydowych/ innych (o 2,9 p.p.), a mniejszym w przypadku centrów SSC/GBS (-6,9 p.p.), R&D (-7,0 p.p.) oraz BPO (-0,8 p.p.).

RYCINA 3.9

ZATRUDNIENIE I LICZBA CENTRÓW W KATOWICACH I GZM W 2022 ROKU, STRUKTURA WG TYPÓW CENTRÓW (%)

Źródło: Opracowanie ABSL jest oparte na bazie danych ABSL

Średni wskaźnik zatrudnienia w centrach funkcjonujących na terenie Katowic i GZM wynosi 241 osób (mediana 100) i jest wyższy w centrach będących własnością zagraniczną (257) niż w przypadku centrów krajowych (198).

Średnia liczba pracowników w centrach w Katowicach jest wyższa niż średnia dla obszaru metropolitalnego i wynosi 262 osoby (przy medianie wynoszącej 115 osób). Dla porównania, mediana zatrudnienia w centrach w Polsce wynosi 90. Oznacza to, że katowickie centra zatrudniają więcej osób niż centra na terenie Metropolii i Polski. Dotyczy to również centrów międzynarodowych.

W porównaniu z polskimi centrami, wyższe przeciętne zatrudnienie w centrach inwestorów międzynarodowych odzwierciedla tendencje obserwowane w całej gospodarce, nie tylko w sektorze usług i nie tylko w Polsce. Przedsiębiorstwa wielonarodowe są na ogół większe, bardziej wydajne, a jednocześnie bardziej umiędzynarodowione. W Katowicach i GZM najwyższe średnie zatrudnienie odnotowuje się w centrach z centralami zlokalizowanymi we Francji (462 osoby), Wielkiej Brytanii (373) i Holandii (316 osób). Siedemnaście największych centrów, z których każdy zatrudnia co najmniej 500 osób, stanowi 54% całkowitego zatrudnienia w sektorze.

TABELA 3.3

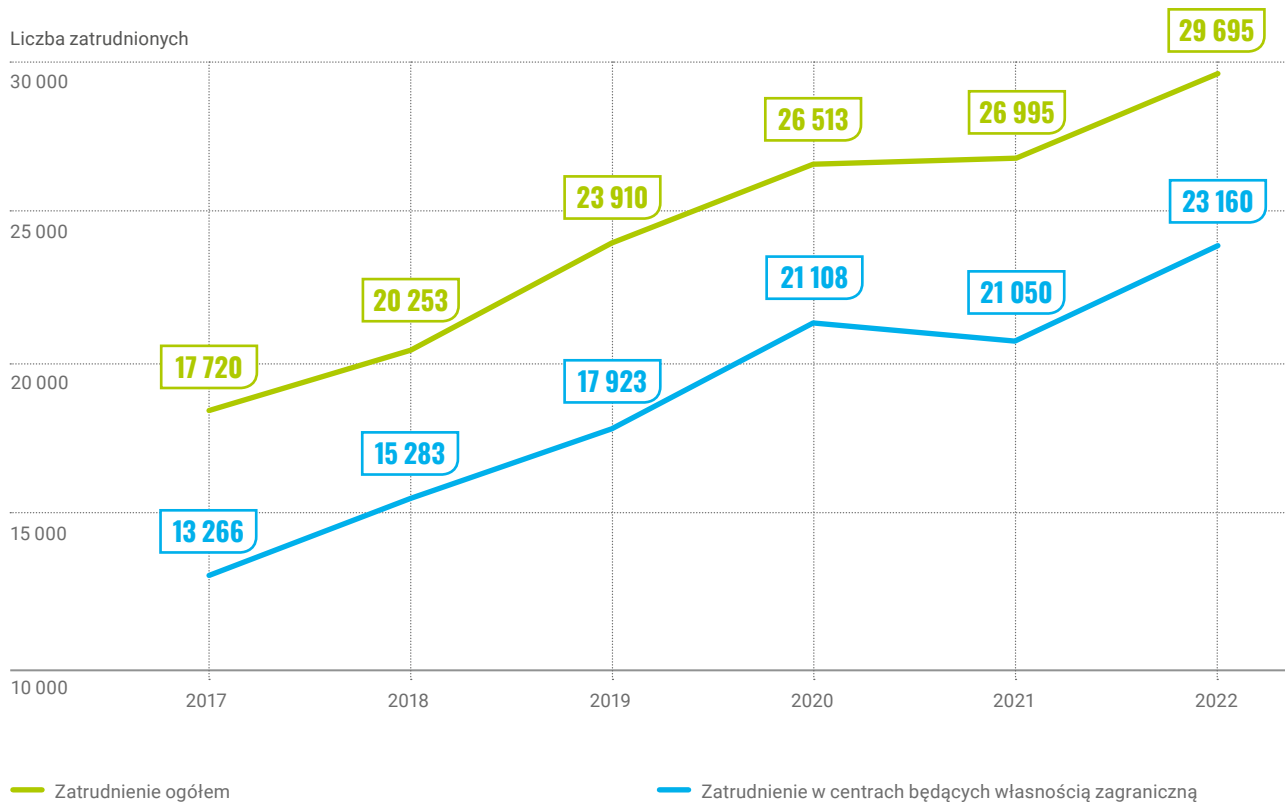
PRZECIĘTNA LICZBA PRACOWNIKÓW (ŚREDNIA ARYTMETYCZNA) W CENTRACH, WEDŁUG LOKALIZACJI (LICZBA OSÓB)

	Katowice	Katowice i GZM	Polska
Centra polskie	183	198	130
Centra międzynarodowe	291	257	284
Ogółem	262	241	236

Źródło: Opracowanie ABSL jest oparte na bazie danych ABSL

RYCINA 3.10

ZATRUDNIENIE W SEKTORZE USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM (2017-2022)

Źródło: Opracowanie ABSL jest oparte na bazie danych ABSL

Należy unikać bezpośrednich porównań z raportami ABSL opublikowanymi w przeszłości. Zamiast tego zalecamy oparcie się na informacjach zawartych w niniejszym raporcie. Baza danych ABSL jest stale aktualizowana i zawiera informacje dotyczące lat poprzednich.

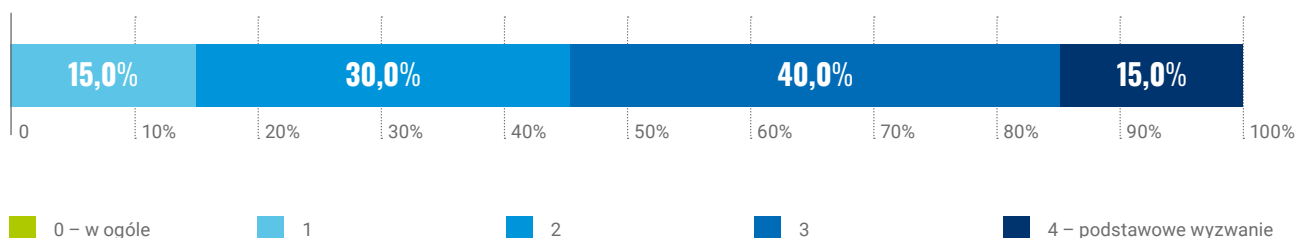
Wkład sektora usług biznesowych w rynek pracy w Katowicach i GZM jest bardziej znaczący niż wynikałoby to z prostej analizy zatrudnienia w samych centrach. Dlatego należy uwzględnić

także pośrednie i indukowane efekty mnożnikowe. Stosując mnożnik opracowany przez EY¹ (równy 1,8), liczbę miejsc pracy generowanych przez centra w Katowicach i GZM należy szacować na 53 500.

Jak wynika z badania ABSL 2022, dostępność pracowników wykwalifikowanych w Polsce jest postrzegana jako poważna lub podstawowa bariera dla funkcjonowania i rozwoju centrów, co deklarują firmy z Katowic i GZM (Rycina 3.11).

RYCINA 3.11

DOSTĘPNOŚĆ ZASOBÓW PRACOWNIKÓW WYKWALIFIKOWANYCH W POLSCE JAKO BARIERA (WĄSKIE GARDŁO) DLA DZIAŁALNOŚCI I ROZWOJU

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety (N=20 firm z Katowic i GZM)

Oczekuje się, że w perspektywie 2027 roku wyzwanie, jakim jest dostępność pracowników wykwalifikowanych będzie się nasilać. Do pewnego stopnia remedium na przezwyciężenie wąskich gardeł w zasobach pracowników wykwalifikowanych jest pozyskiwanie pracowników spoza danych miejscowości (zarówno w Polsce, jak i za granicą) oraz praca w modelu hybrydowym (w tym więcej pracy zdalnej). 45% respondentów reprezentujących Katowice i GZM deklaruje, że rozwiązania te mogą znacznie zwiększyć dostępność pracowników wykwalifikowanych.

Sektor działa w zmieniającym się otoczeniu gospodarczym, co nie jest zaskoczeniem. Jednakże, dynamika i zakres tych zmian są bardziej wyraźne niż oczekiwano. Pandemia COVID-19 spowodowała szereg poważnych konsekwencji i wyzwań. Ponadto przyspieszyła ona zmiany, które sektor ten już wcześniej przechodził, w tym rosnącą rolę sztucznej inteligencji, robotyki, umiejętności miękkich, big data (a nawet "oceanów danych") oraz rosnące oczekiwania klientów.

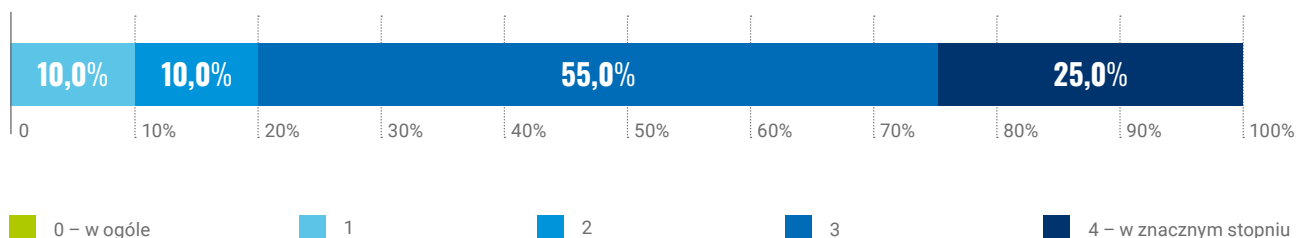
¹ EY (2019) "Global Business Services last decade and outlook for the next years", w oparciu o model EY SPECTRUM, na podstawie danych Statistics Poland, ABSL, Randstad Sourceright, and JLL.

Niezależnie od problemów z dostępnością pracowników wykwalifikowanych w dłuższej perspektywie czasowej, w perspektywie 2023 roku 25,0% centrów nie planuje zmian w poziomie zatrudnienia, a 66,6% zwiększy zatrudnienie. Warto zaznaczyć, że rozkład odpowiedzi

uzyskanych od respondentów z Katowic i GZM nieznacznie różni się od odpowiedzi dla Polski ogółem. Dla sektora w Polsce deklarowane prognozy są bardziej optymistyczne.

RYCINA 3.12

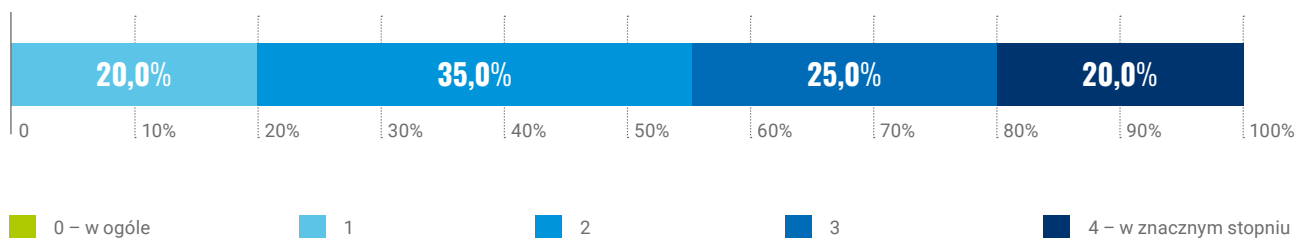
CZY W PERSPEKTYWIE 2027 ROKU PROBLEM Z DOSTĘPNOŚCIĄ ZASOBÓW PRACOWNIKÓW WYKWALIFIKOWANYCH BĘDZIE SIĘ NASILAŁ?

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety (N=20 firm z Katowic i GZM)

RYCINA 3.13

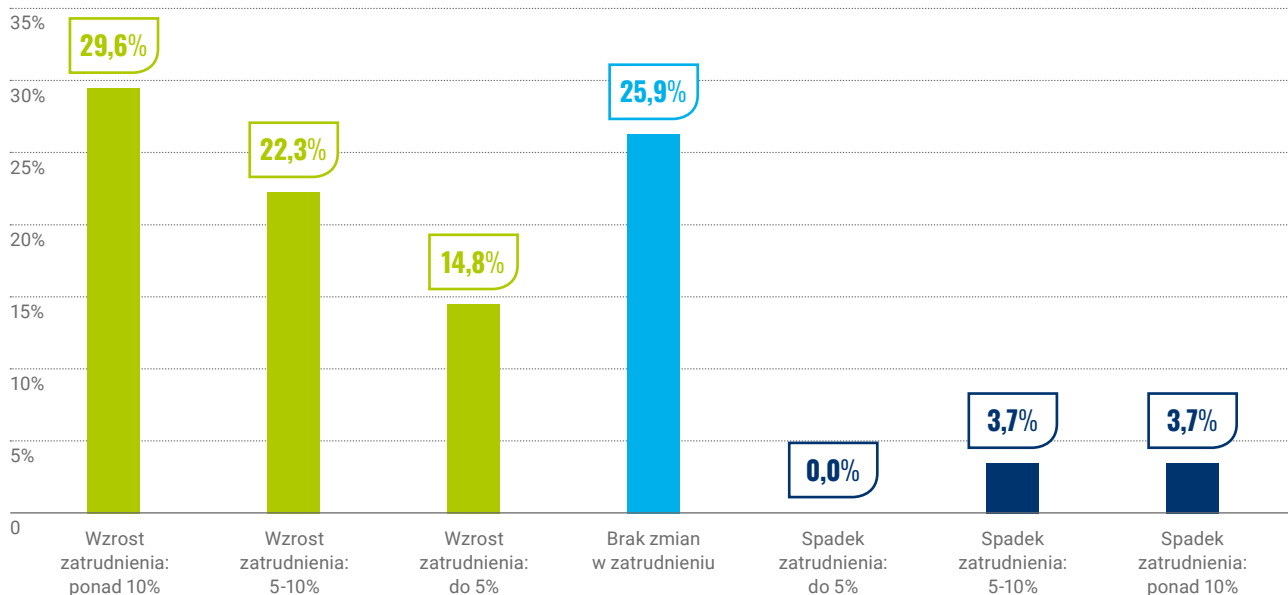
W JAKIM STOPNIU POZYSKIWANIE PERSONELU SPOZA PAŃSTWA GŁÓWNYCH LOKALIZACJI W TRYBIE PRACY ZDALNEJ MOŻE POMÓC W ZWIĘKSZENIU DOSTĘPNOŚCI ZASOBÓW PRACOWNIKÓW WYKWALIFIKOWANYCH?

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety (N=20 firm z Katowic i GZM)

RYCINA 3.14

PLANY CENTRÓW W KATOWICACH I GZM DOTYCZĄCE ZMIAN W ZATRUDNIENIU, DO I KWARTAŁU 2023 R.
(PROCENTOWY UDZIAŁ CENTRÓW)

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety

Cechą charakterystyczną sektora usług KIBS² w Polsce jest rosnący udział cudzoziemców w zatrudnieniu. W przypadku Polski wynosi on 13,8%. W przypadku Katowic i GZM jest on niższy (8%). W badaniu ABSL respondenci wskazali pięć krajów, z których pochodzi

największa liczba cudzoziemców pracujących w reprezentowanych przez nich centrach usług. W przypadku Katowic i GZM są to Ukraińcy, Hiszpanie, Białorusini, Włosi i Portugalczycy.

RYCINA 3.15

KRAJE NAJCZĘŚCIEJ WSKAZYWANE JAKO KRAJ POCHODZENIA CUDZOZIEMCÓW ZATRUDNIANYCH W CENTRACH USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM (% WSKAZAŃ)

23,9%

Ukraina

9,0%

Hiszpania

7,5%

Białoruś

7,5%

Włochy

6,0%

Portugalia

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na odpowiedziach inwestorów posiadających centra usług biznesowych w Katowicach i GZM

² Knowledge-Intensive Business Services.

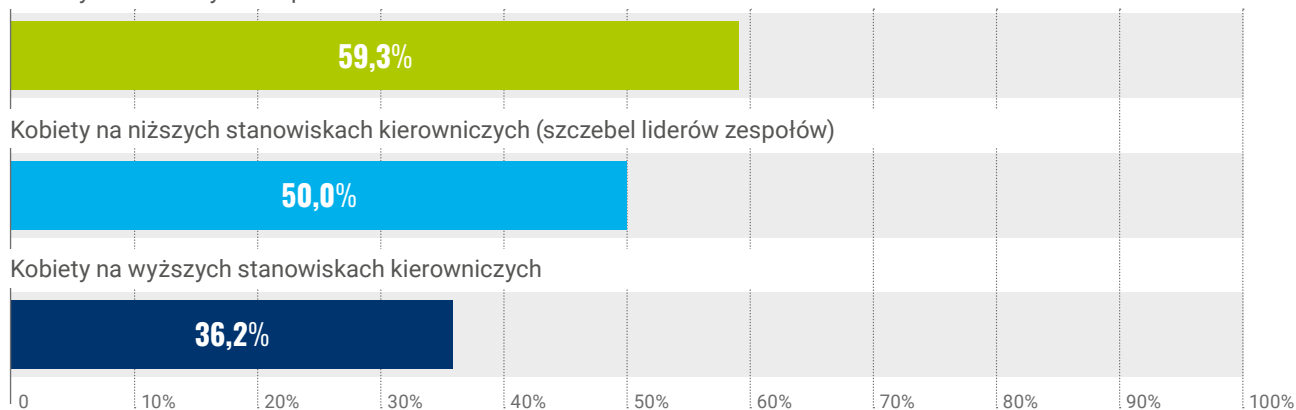
Innym aspektem analizy sytuacji w badaniu sektorowym jest udział kobiet w zatrudnieniu. Przedstawione wyniki są ważone zatrudnieniem. Udział kobiet w zatrudnieniu

ogółem w centrach w Katowicach i GZM wynosi 59,3% i jest znacznie wyższy niż średnia dla Polski (52,8%).

RYCINA 3.16

UDZIAŁ KOBIET W ZATRUDNIENIU OGÓŁEM W KATOWICACH I GZM (%)

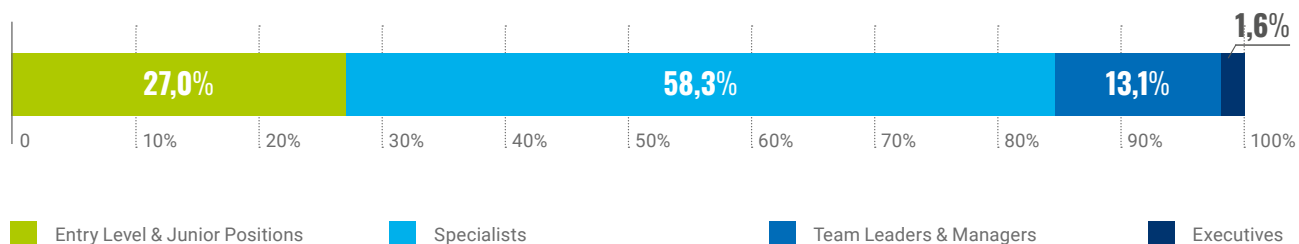
Kobiety wśród wszystkich pracowników

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety. Wyniki są ważone całkowitym zatrudnieniem

RYCINA 3.17

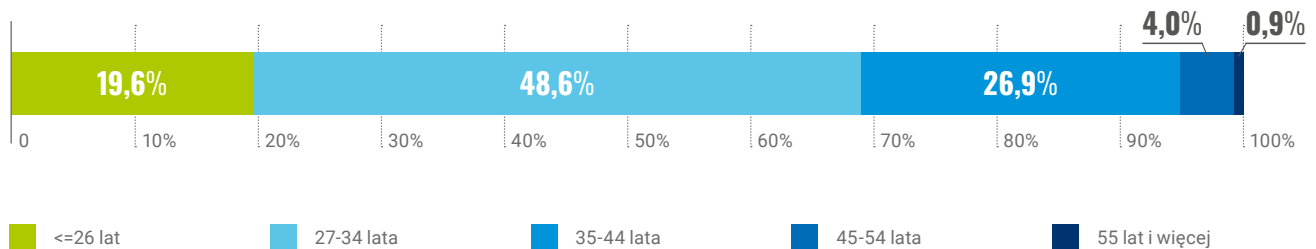
STRUKTURA ZATRUDNIENIA W CENTRACH USŁUG BIZNESOWYCH WEDŁUG KATEGORII STANOWISK W KATOWICACH I GZM (%)

Opracowanie ABSL oparte jest na ankiecie skierowanej do centrów usług biznesowych. Wyniki są ważone całkowitym zatrudnieniem

RYCINA 3.18

STRUKTURA ZATRUDNIENIA W CENTRACH USŁUG BIZNESOWYCH ZE WZGLĘDU NA WIEK PRACOWNIKÓW W KATOWICACH I GZM (%)

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na ankiecie skierowanej do centrów usług biznesowych. Wyniki są ważone całkowitym zatrudnieniem

CZYNNIKI STYMULUJĄCE ZMIANY W SEKTORZE

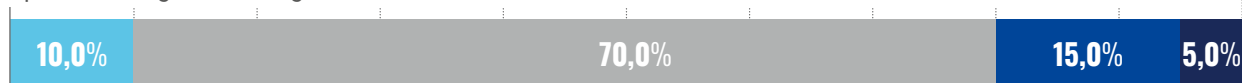
Presja inflacyjna i destabilizacja sytuacji makroekonomicznej są postrzegane jako czynniki, które będą miały najbardziej negatywny wpływ na działalność centrów w nadchodzącym roku, a także globalny niedobór pracowników wykwalifikowanych i zmiany w otoczeniu regulacyjnym w Polsce i UE. Rycina 3.19 przedstawia syntezę opinii respondentów na temat

czynników, które będą miały wpływ na działalność centrów w nadchodzącym roku w podziale na centra utworzone w Katowicach i GZM. Średnia odpowiedzi została obliczona na pięciopunktowej skali Likerta, w zakresie od -2 = istotnie niekorzystny wpływ do +2 = istotnie korzystny wpływ.

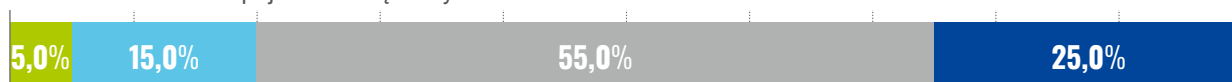
RYCINA 3.19

POSTRZEGANY WPŁYW POSZCZEGÓLNYCH CZYNNIKÓW NA ROZWÓJ BRANŻY W POLSCE
W NAJBLIŻSZYM ROKU (%)

Spowolnienie globalne / regionalne

Pandemia COVID-19 i pojawienie się nowych wariantów

Potencjalne napięcia geostrategiczne w regionie Europy Środkowo-Wschodniej

Pogorszenie opinii o Polsce

Pogorszenie pozycji Polski w strukturach UE

Zmiany w otoczeniu regulacyjnym w Polsce / UE

Niedobór pracowników wykwalifikowanych na świecie

Presja inflacyjna / destabilizacja podstaw makroekonomicznych

0 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Znacząco pozytywny wpływ

Neutralny

Znacząco negatywny wpływ

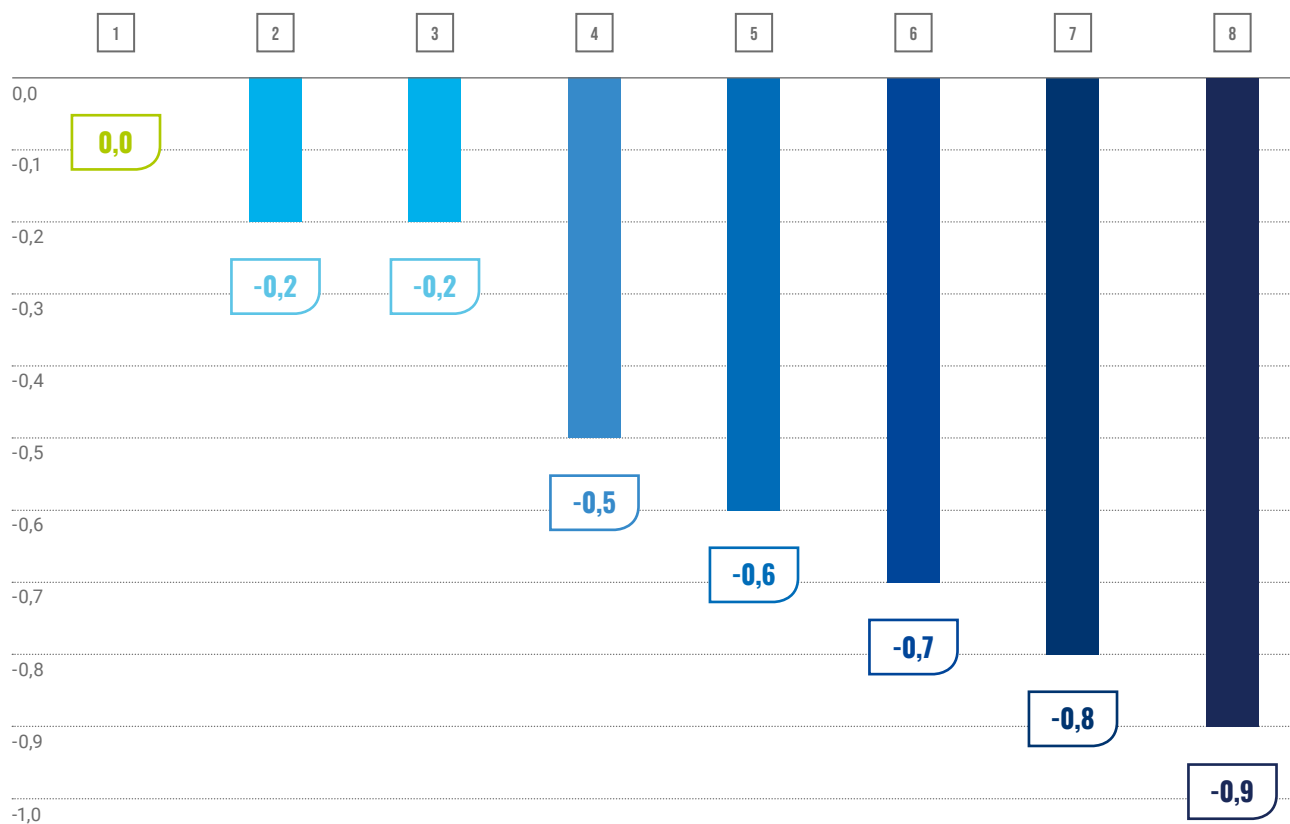
Pozytywny wpływ

Negatywny wpływ

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety (N=20 firm z Katowic i GZM)

RYCINA 3.20

WPŁYW POSZCZEGÓLNYCH CZYNNIKÓW NA SEKTOR W POLSCE W NADCHODZĄCYM ROKU
(ŚREDNIA ODPOWIEDZI)

- 1 Pandemia COVID-19 i pojawienie się nowych wariantów
- 2 Spowolnienie globalne / regionalne
- 3 Potencjalne napięcia geostrategiczne w regionie Europy Środkowo-Wschodniej
- 4 Pogorszenie opinii o Polsce
- 5 Pogorszenie pozycji Polski w strukturach UE
- 6 Niedobór pracowników wykwalifikowanych na świecie
- 7 Zmiany w otoczeniu regulacyjnym w Polsce / UE
- 8 Presja inflacyjna / destabilizacja podstaw makroekonomicznych

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na wynikach ankiety (N=20 firm z Katowic i GZM)

Zdjęcie: POLANDONAIR.com / Urząd Miasta Katowice

4

PROGNOZA ROZWOJU SEKTORA W KATOWICACH I GZM DO ROKU 2031

Na poniższym rysunku przedstawiono prognozę zatrudnienia w Katowicach i GZM w sektorze usług biznesowych do roku 2031. Jako punkt wyjścia do prognozy przyjęliśmy prognozę ABSL z 2021 roku. Zakłada ona dwie różne wizje rozwoju polskiego sektora usług biznesowych opartych na wiedzy. W przypadku obu scenariuszy zatrudnienie wzrasta – do 653 tys. miejsc pracy w scenariuszu optymistycznym i 483 tys. w scenariuszu pesymistycznym.

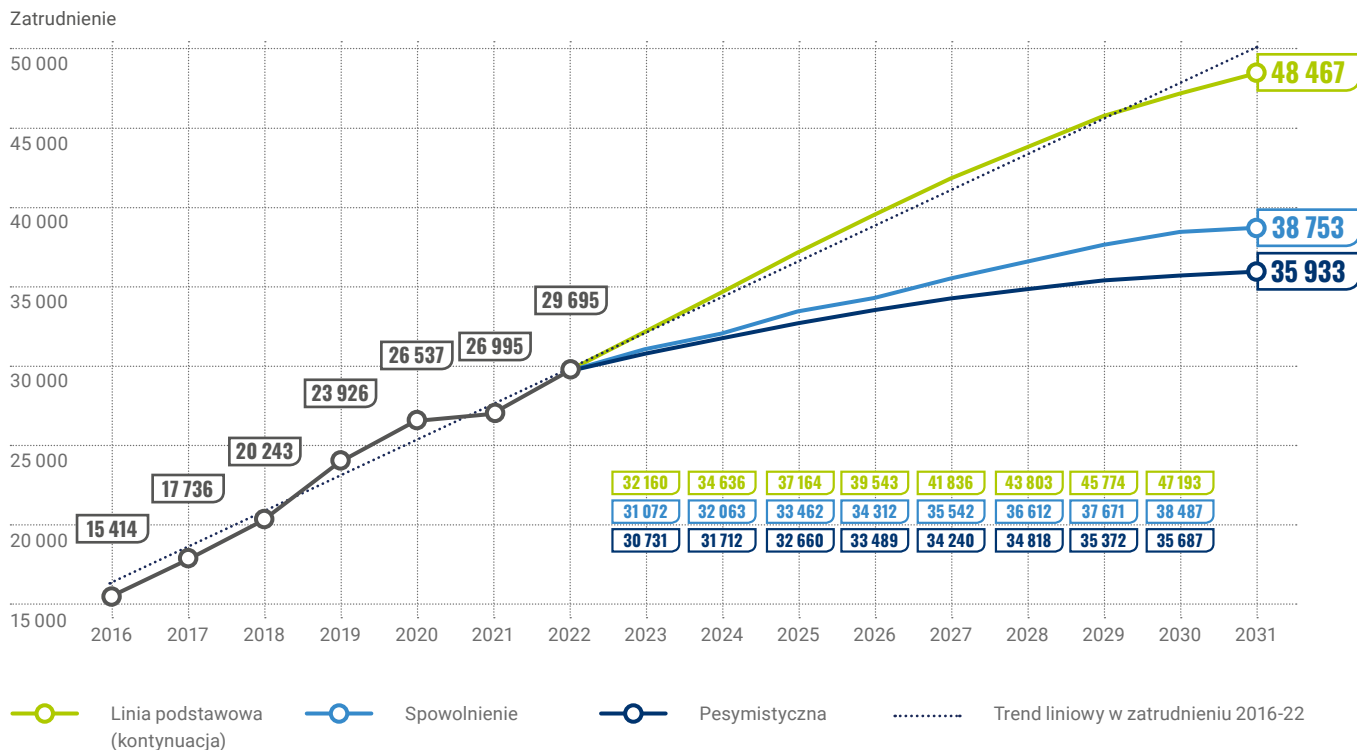
Biorąc pod uwagę udział Katowic i GZM w całkowitym zatrudnieniu w Polsce w 2022 r. i utrzymując ten udział na stałym poziomie, otrzymujemy pierwszy scenariusz (48 500 osób w 2031 r., CAGR w latach 2022-2031 równy 5,6%). Drugi scenariusz zakłada pesymistyczny rozwój sektora dla całej Polski, przy czym Katowice i GZM będą

stopniowo zwiększać swój udział z 7,4% do ok. 8,0% w perspektywie 2031 roku. W 2031 roku zatrudnienie w sektorze usług KIBS w Katowicach i GZM wyniesie 38 800 osób (CAGR 2022-2031 = 3,0%). Trzeci scenariusz zakłada pesymistyczną wizję całkowitego zatrudnienia w sektorze w Polsce, przy czym Katowice i GZM utrzyma swój obecny udział w całkowitym zatrudnieniu w Polsce. W rezultacie liczba miejsc pracy w Katowicach i GZM w 2031 roku wzrośnie do 35 900 pracowników (CAGR = 2,1%).

Chcemy podkreślić, że biorąc pod uwagę obecny stan rozwoju sektora w Polsce, zakładamy rosnące łączne zatrudnienie w branży przy malejącej dynamice wzrostu, dlatego linia ta spłaszcza się pod koniec okresu prognostycznego.

RYCINA 4.1

PROGNOZA ZATRUDNIENIA W SEKTORZE USŁUG KIBS W KATOWICACH I GZM, DO ROKU 2031

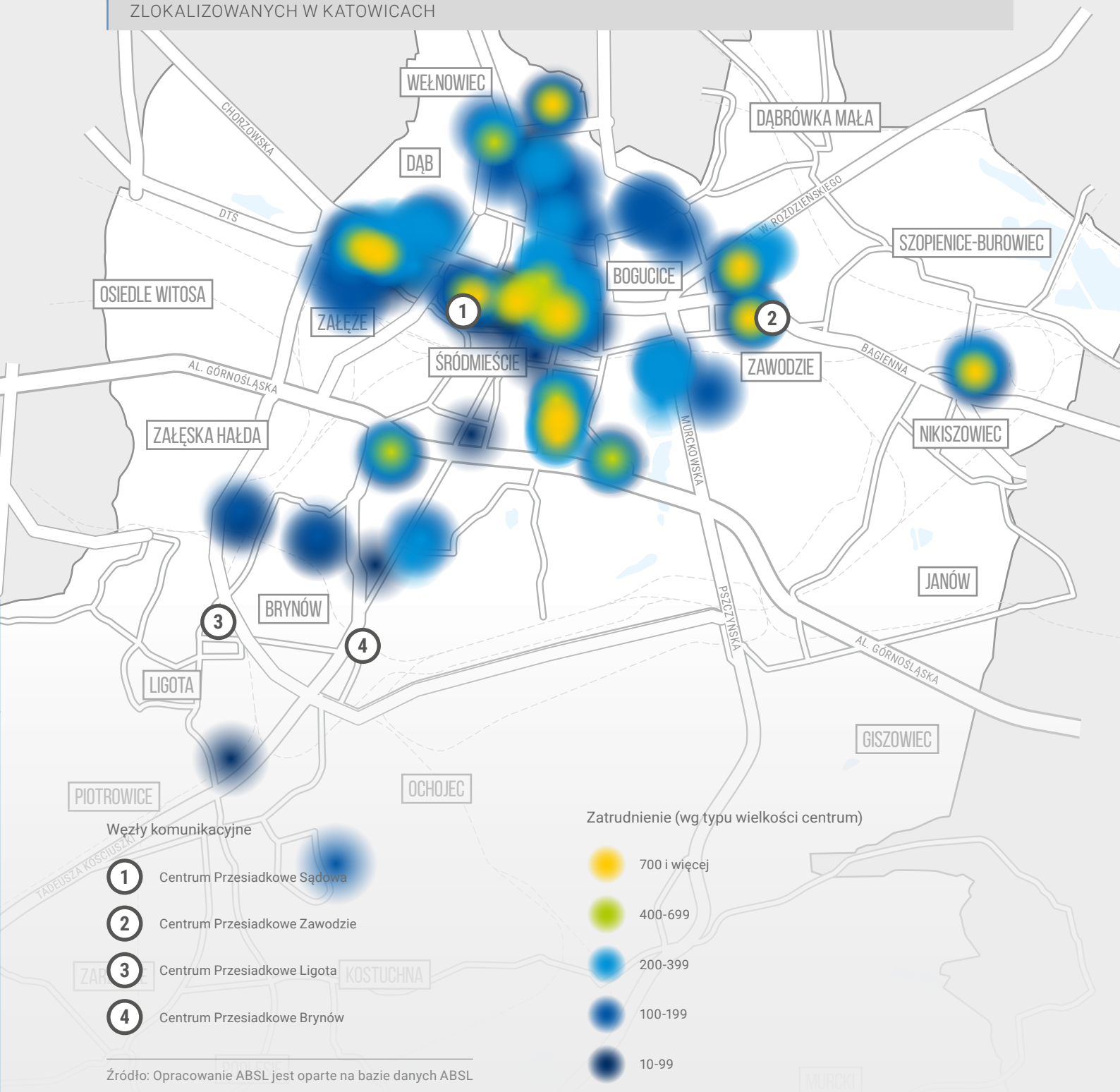
Zdjęcie: POLANDONAIR.com / Urząd Miasta Katowice

5

LOKALIZACJA CENTRÓW USŁUG BIZNESOWYCH

RYCINA 5.1

ZATRUDNIENIE WE WSZYSTKICH TYPACH CENTRÓW CENTRACH USŁUG BIZNESOWYCH
ZLOKALIZOWANYCH W KATOWICACH

RYCINA 5.2

WYBRANE CENTRA USŁUG BIZNESOWYCH ZLOKALIZOWANE W KATOWICACH I GZM

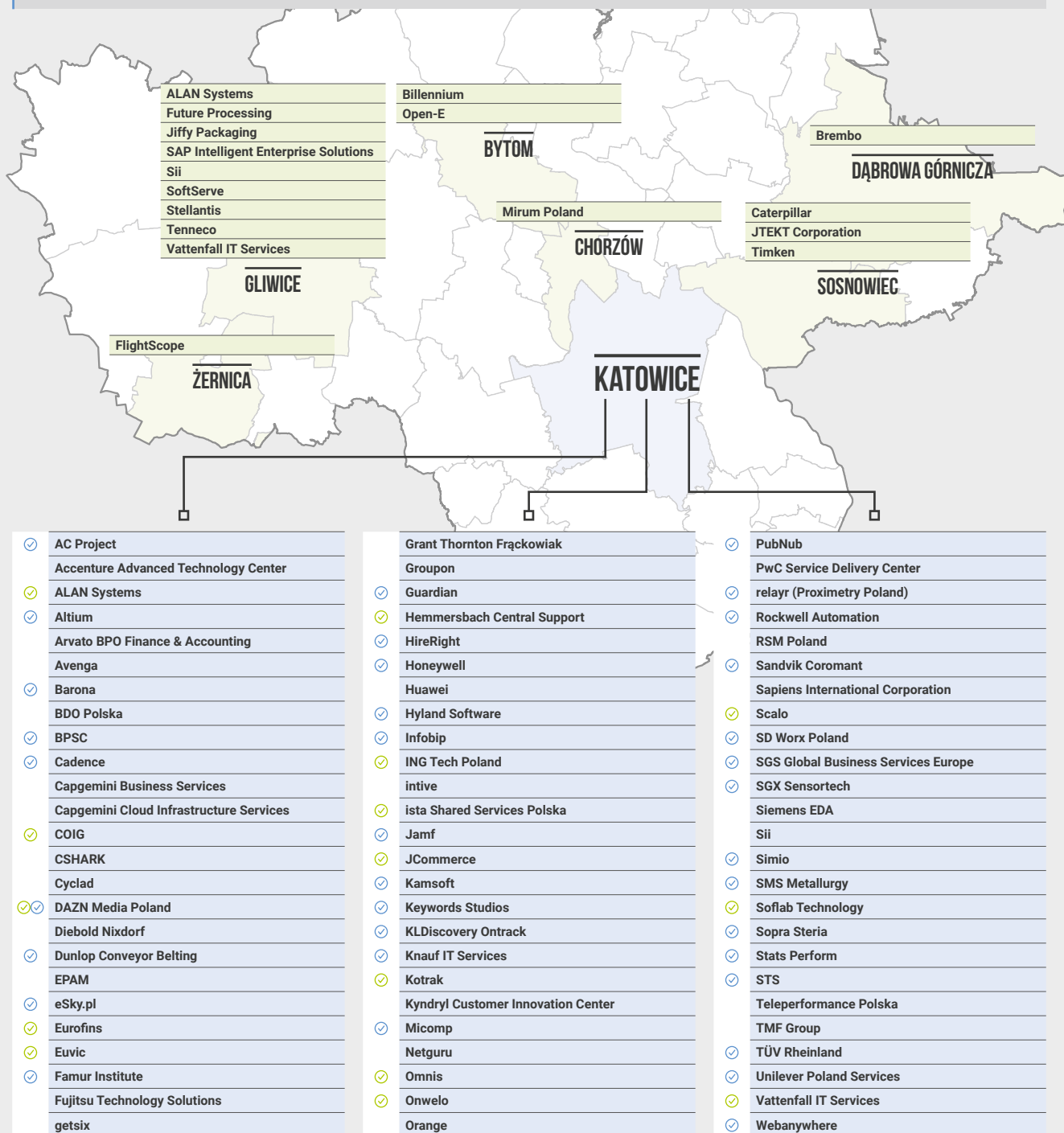

TABELA 5.1**PRZYKŁADY CENTRÓW DZIAŁAJĄCYCH W KATOWICACH**

Nazwa centrum	Kraj centrali	Typ centrum	Rok założenia	Zatrudnienie	Profil działalności
PwC Service Delivery Center		SSC / GBS	2009	>1 501	Usługi wsparcia dla departamentów audytu finansowego, doradztwo podatkowe, rekrutacja, procesy rachunkowe oraz zamówienia realizowane dla spółek PwC.
Capgemini Cloud Infrastructure Services		IT	2006	>1 501	Zdalne wsparcie IT w zakresie zarządzania infrastrukturą oraz bezpieczeństwem danych.
ING Tech Poland		IT	2003	1 001-1 500	Usługi IT realizowane dla spółek z grupy ING: hosting zasobów systemowych, zdalne wsparcie IT, usługi związane z oprogramowaniem i bezpieczeństwem IT.
Sopra Steria		IT	2007	1,001-1,500	Usługi IT związane z zarządzaniem infrastrukturą oraz rozwojem oprogramowania.
Kyndryl Customer Innovation Center		Hybrid / Other model	2013	1 001-1 500	Centrum dostarcza usługi IT end-to-end, uwzględniając zarządzanie sieciami, operacje na systemach serwerowych, utrzymywanie i monitorowanie infrastruktury IT i oprogramowania.
Capgemini Business Services		BPO	2006	1 001-1 500	Usługi z zakresu finansów i rachunkowości, operacje bankowe, wsparcie klienta, proces zamówień oraz zarządzania zasobami ludzkimi.
Unilever Poland Services		SSC / GBS	2008	501-1 000	Świadczenie usług dla spółek grupy Unilever, w zakresie: finansów i rachunkowości, zamówień, logistyki, analizy danych oraz zarządzania projektami.
Tauron Obsługa Klienta		SSC / GBS	–	501-1 000	Świadczenie usług w zakresie: finansów i rachunkowości, wsparcia IT, usług kadrowo-płacowych oraz obsługi klienta.
Genpact		BPO	2021	501-1 000	Usługi w zakresie: finansów i rachunkowości, ubezpieczeń i bankowości, zakupów i zarządzania łańcuchami dostaw, obsługi klienta oraz aplikacji korporacyjnych.
Keywords Studios		IT	2018	501-1 000	Świadczy usługi związane z wytwarzaniem gier, w szczególności: zapewnienie jakości, usługi lokalizacyjne, marketingu oraz wsparcia graczy.
Kamsoft		IT	1987	501-1 000	Dostarczanie wyspecjalizowanego oprogramowania w dziedzinie medycyny i farmacji.
Fujitsu Technology Solutions		IT	2018	501-1 000	Usługi IT, w tym: rozwijanie oprogramowania oraz zarządzanie infrastrukturą IT.
Honeywell		SSC / GBS	2019	501-1 000	Świadczenie usług w zakresie: wsparcia procesu sprzedaży, wsparcia klienta, wsparcia technicznego, zarządzania łańcuchem dostaw, rozwój produktu oraz usługi inżynierskie.

Lokalizacja centrów usług biznesowych

Nazwa centrum	Kraj centrali	Typ centrum	Rok założenia	Zatrudnienie	Profil działalności
HireRight		BPO	2004	401-500	Dostarczanie usług w zakresie zbierania informacji oraz weryfikacji kandydatów w procesie rekrutacyjnym.
COIG		IT	1976	401-500	Usługi IT świadczone w zakresie przetwarzania danych, świadczenie usług na bazie własnych rozwiązań technologicznych, usługi Centrum Danych.
Euvic		IT	2004	401-500	Dostarczanie zintegrowanych usług IT w zakresie transformacji cyfrowej.
SGS Global Business Services Europe		SSC / GBS	2014	401-500	Świadczenie usług dla spółek grupy SGS, związanych z finansami i rachunkowością oraz zarządzaniem kontraktami.
Sii		IT	2014	401-500	Dostarczanie usług IT (włączając rozwój oprogramowania) dla sektora bankowego, transportu kolejowego oraz sektora motoryzacyjnego.
Alight		BPO	2007	301-400	Świadczenie usług w zakresie obsługi kadrowo-płacowej.
Stats Perform		IT	2011	301-400	Dostarczanie usług z zakresu IT, w tym usługi rozwoju oprogramowania, sztucznej inteligencji oraz procesowania danych w obszarze mediów i technologii w sporcie.
Teleperformance Polska		BPO	2014	301-400	Dostarczanie usług w zakresie wsparcia klienta.
TMF Group		BPO	2000	301-400	Wsparcie działalności klientów w obszarze: księgowości, zgodności podatkowej, sekretariatu korporacyjnego, płac i HR.
eSky.pl		Hybrid / Other model	2004	301-400	Świadczenie usług IT w zakresie bezpieczeństwa oraz rozwoju oprogramowania.
Accenture Advanced Technology Center		IT	2017	201-300	Świadczenie usług IT w zakresie wsparcia aplikacji, rozwoju oprogramowania oraz integracji systemów.
BPSC		IT	1988	201-300	Dostarczanie kompleksowych systemów planowania zasobów przedsiębiorstwa.
Diebold Nixdorf		IT	2011	201-300	Wytwarzanie oraz rozwój oprogramowania.
Eurofins		SSC/ GBS	2016	201-300	Finanse i rachunkowość, proces zamówień, raportowanie finansowe oraz kontroling, analiza danych, rekrutacja oraz usługi IT.
ista Shared Services Polska		SSC / GBS	2006	201-300	Usługi związane z finansami oraz rachunkowością spółek z grupy ista. Rozwój i utrzymanie systemów IT.
Rockwell Automation		SSC / GBS	2006	201-300	Świadczenie usług z zakresu finansów i rachunkowości dla spółek z grupy Rockwell Automation.

Nazwa centrum	Kraj centrali	Typ centrum	Rok założenia	Zatrudnienie	Profil działalności
DAZN Media Poland		Hybrid / Other model	2011	201-300	Dostarczanie usług IT w zakresie rozwoju oprogramowania oraz rozwoju aplikacji w zakresie strumieniowania sportu.
TÜV Rheinland		SSC / GBS	2018	201-300	Dostarczanie usług dla spółek z grupy, w zakresie: finansów i rachunkowości, zarządzania zasobami ludzkimi oraz procesem wynagrodzeń, automatyzacji procesów oraz zarządzania projektami.
Arvato BPO Finance & Accounting		BPO	2018	100-200	Świadczenie usług z zakresu finansów i rachunkowości dla klientów zewnętrznych.
EPAM		IT	2016	100-200	Świadczenie usług IT w zakresie rozwoju oprogramowania, rozwiązań chmurowych, analizy biznesowej oraz analizy danych.
JCommerce		IT	2005	100-200	Świadczenie usług IT dla klientów zewnętrznych.
Siemens EDA		SSC / GBS	2005	100-200	Świadczenie usług w zakresie finansów i rachunkowości oraz wsparcia IT.
Alstom Power		R&D	2021	100-200	Świadczenie usług IT w zakresie inżynierii systemów, testowania oraz zarządzania bazami danych.
Teleperformance Polska		BPO	2018	100-200	Świadczenie usług w zakresie wsparcia klienta.
Knauf IT Services		IT	2017	100-200	Świadczenie usług wsparcia IT dla spółek z grupy Knauf.
ZETO Katowice		IT	1965	100-200	Świadczenie usług IT, w tym także rozwoju oprogramowania.
KLDiscovery Ontrack		Hybrid / Other model	2001	100-200	Świadczenie usług w zakresie rozwoju oprogramowania.
Scalo		IT	2004	100-200	Świadczenie usług w zakresie rozwoju oprogramowania.
Call Center Inter Galactica		BPO	2019	100-200	Świadczenie usług w zakresie wsparcia klienta.
ASTEK		IT	2016	100-200	Firma oferuje realizację usług IT i outsourcing specjalistów IT oraz Inżynieringu.
Barona		IT	2012	100-200	Świadczenie usług w zakresie rekrutacji.
Sandvik Coromant		SSC / GBS	2020	100-200	Świadczenie usług z zakresu wsparcia sprzedaży, logistyki i procesu zakupowego dla spółek z grupy.
Guardian		SSC / GBS	2017	100-200	Świadczenie usług z zakresu finansów i rachunkowości, zarządzania łańcuchem dostaw i logistyki oraz wsparcia klienta w ramach grupy.

Lokalizacja centrów usług biznesowych

Nazwa centrum	Kraj centrali	Typ centrum	Rok założenia	Zatrudnienie	Profil działalności
Saint-Gobain		SSC / GBS	2008	100-200	Świadczenie usług z zakresu finansów i rachunkowości oraz IT dla klientów wewnętrznych.
Hemmersbach Central Support		IT	2010	100-200	Świadczenie usług IT.
Huawei		IT	2019	100-200	Świadczenie usług IT.
Kotrak		IT	1990	100-200	Świadczenie usług IT, w tym także usług rozwoju oprogramowania oraz wdrożenia i integracji systemów klasy ERP.
ArchiDoc		BPO	2021	100-200	Świadczenie usług archiwizacji, digitalizacji oraz zarządzania dokumentami.
Oracle		IT	2012	100-200	Świadczenie usług IT.
Sapiens International Corporation		IT	2016	100-200	Tworzenie oprogramowania dla branży ubezpieczeniowej i sektora usług finansowych.
Simio		BPO	2012	100-200	Świadczenie usług w zakresie marketingu oraz wsparcia klienta.
Soflab Technology		IT	2008	100-200	Świadczenie usług IT w zakresie testowania, BI oraz automatyzacji procesów.
STS		SSC / GBS	2018	100-200	Świadczenie usług w zakresie rozwoju aplikacji.
Hyland Software		R&D	2020	100-200	Usługi związane z Badaniami i Rozwojem w zakresie rozwiązań technologicznych w chmurze.
Ammega Business Services		SSC / GBS	2021	100-200	Dostarczanie usług dla klientów wewnętrznych w ramach grupy, w zakresie: finansów i rachunkowości, zarządzania łańcuchem dostaw i logistyki oraz IT.

W tabeli przedstawiono informacje na temat centrów, które zatrudniają co najmniej 100 osób w Katowicach na koniec I kwartału 2022 r. Zakres zatrudnienia odnosi się wyłącznie do działalności w Katowicach (a nie w całej Polsce).

Źródło: Opracowanie ABSL, na podstawie bazy danych ABSL i innych źródeł, w tym stron internetowych

TABELA 5.2

PRZYKŁADY CENTRÓW DZIAŁAJĄCYCH W GZM, POZA KATOWICAMI

Nazwa centrum	Kraj centrali	Typ centrum	Rok założenia	Zatrudnienie
ista Shared Services Polska		SSC / GBS	2006	501-1 000
Future Processing		IT	2000	501-1 000
ArcelorMittal Business Center of Excellence Poland (BCOE)		SSC / GBS	2008	501-1 000
Arteria CS		BPO	1999	501-1 000
ArchiDoc		BPO	1994	301-400
SAP Hybris		R&D	2007	301-400
WASKO		IT	1988	100-200
Boldare		IT	2004	100-200
Stellantis		SSC / GBS	2007	100-200
SoftServe		IT	2017	100-200
Sygnity		IT	1992	100-200
Tenneco		R&D	2001	100-200
Vattenfall IT Services		SSC / GBS	2011	100-200

W tabeli przedstawiono informacje o centrach w GZM poza Katowicami, zatrudniających na koniec I kwartału 2022 r. co najmniej 100 osób. Zakres zatrudnienia odnosi się wyłącznie do działalności w ramach GZM poza Katowicami.

Źródło: Opracowanie ABSL, na podstawie bazy danych ABSL i innych źródeł, w tym stron internetowych

Zdjęcie: Przemysław Borsuk / Urząd Miasta Katowice

6

INWESTORZY O SOBIE

Hyland™

Hyland jest wiodącym dostawcą oprogramowania służącego do wymiany treści oraz inteligentnych rozwiązań automatyzacji, który pomaga organizacjom osiągać pełen dostęp do informacji, zawsze i wszędzie, kiedy tego potrzebują. Produkty firmy służą jako „centrum treści”, które ułatwia wygodny przegląd informacji, poprzez łączenie danych i systemów z całego przedsiębiorstwa. Zapewniając użytkownikom łatwy i bezpieczny dostęp do kompletu danych, zawsze, wszędzie i na dowolnym urządzeniu, umożliwiamy przeprowadzenie cyfrowej transformacji i ułatwiamy stworzenie środowiska dla bardziej efektywnych interakcji.

Jeremy Nass,
R&D Country Manager at Hyland

Na początku 2020 roku wybraliśmy Katowice jako lokalizację naszego pierwszego biura w Polsce. Decyzja ta była podyktowana wieloma czynnikami, z których najważniejszym jest obecność wysoko wykwalifikowanej kadry technologicznej w regionie.

Spodziewaliśmy się, że nasze biuro szybko stanie się głównym centrum badawczo-rozwojowym, co przyspieszy prace nad rozwojem technologii i naszej

wizji cloud – first. Nie spodziewaliśmy się wtedy, że otwarcie nowego biura przypadnie równolegle z pojawieniem się globalnej pandemii, która poważnie wpłynęła na podejście ludzi do pracy i ogólnie do życia. Niezależnie jednak od tych wyzwań, szybko zbudowaliśmy zespół utalentowanych osób, które wywarły pozytywny wpływ na cele naszej firmy, a co ważniejsze, na naszą kulturę Hyland.

kyndryl™

Kyndryl Customer Innovation Center (CIC) powstało w Katowicach jako jedna z pierwszych międzynarodowych korporacji w 2014 roku. Dzisiaj stanowi część globalnej sieci Centrów zatrudniającej jedenaście tysięcy ekspertów w regionie Europy środkowo-wschodniej. Centrum dostarcza usługi IT end-to-end, uwzględniając zarządzanie sieciami, operacje na systemach serwerowych, utrzymywanie i monitorowanie infrastruktury IT i oprogramowania. Nasi pracownicy projektują, budują, zarządzają i modernizują kluczowe systemy technologiczne naszych Klientów w Polsce i globalnie.

Zbigniew Traczyk,

Director of Kyndryl Global Services Delivery Centre Polska Sp. z o.o.

Katowice, położone na Śląsku, stanowią część aglomeracji miejskiej z ponad 2.5 miliona mieszkańców. Dzięki rozbudowanemu zapleczu akademickiemu oraz ze względu na położenie, aglomeracja śląska umożliwia nawiązanie współpracy z wieloma wykwalifikowanymi profesjonalistami. Jesteśmy dumni, że Kyndryl jest obecny w Katowicach oraz poprzez różne przedsięwzięcia i inicjatywy z rządem, szkołami i uniwersytetami

i start-upami, tworzy ekosystem, który ma potencjał aby wpływać na zrównoważony wzrost ekonomiczny Polski. W Kyndryl, szukamy osób, które ekscytują się technologią, a także budowaniem relacji z ludźmi i rozwojem osobistym. Kyndryl Customer Innovation Center w Katowicach nieustannie się rozwija i zatrudnia w obszarze różnych umiejętności, od technicznych specjalistów, po architektów IT i konsultantów.

W dzisiejszym świecie, ludzie chcą inspirować się tym, co robią i mieć swobodę skupienia się na tym, co ważne. Organizacje potrzebują dynamicznej, zmotywowanej kadry wyposażonej w inteligentną technologię. Jako wiodący europejski dostawca rozwiązań z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi, SD Worx zamienia HR w źródło wartości dla swoich klientów i ich pracowników. SD Worx dostarcza rozwiązania wspierające cały cykl życia pracowników, od rozliczania płac po przyciąganie, nagradzanie i rozwijanie talentów, dzięki którym firmy odnoszą sukces. SD Worx zapewnia wydajność dzięki czterem podstawowym funkcjom: technologii, outsourcingowi, wiedzy specjalistycznej i analizom bazującym na danych. Nasze rozwiązanie jest Dla Życia i Dla Pracy.

Ponad 70 000 małych i dużych organizacji na całym świecie zaufało firmie SD Worx i jej ponad 75-letniemu doświadczeniu. Oferujemy swoje rozwiązania kadrowe w 150 krajach obliczając pensje około 4 milionów pracowników. Aby podkreślić nasze motto, naszą strategię międzynarodowego rozwoju oraz aby wspierać ekspansję Klientów SD Worx uruchomiliśmy w zeszłym roku nowe centrum operacyjne i usługowe w Katowicach, wspierane przez polskich ekspertów ds. kadr i płac. Na siedzibę wybraliśmy najlepszy biurowiec w mieście: .KTW.

Katowickie biuro jest katalizatorem przyspieszenia strategii innowacyjnej firmy, więc możemy oferować swoim klientom i ich pracownikom najwyższej klasy cyfrowe rozwiązania kadrowo-płacowe w Europie Środkowej. Nieustanny gospodarczy oraz infrastrukturalny rozwój Katowic wraz ze wzrastającą jakością życia oraz zasobami dobrze wykształconych, pracowitych oraz ambitnych pracowników stworzył idealną mieszankę zalet dla naszego nowego biura.

Lalit Gupta,
Managing Director – Eastern Europe

Rozpoczęliśmy naszą przygodę w Katowicach ponad rok temu i od tamtej pory energicznie się rozwijamy nie tylko pod względem liczby pracowników, ale również naszego portfolio i zakresu usług, które oferujemy na polskim rynku w obszarze płacowym oraz HR-u. Otrzymujemy niesamowite wsparcie ze strony Katowickiego Urzędu Miasta oraz czerpiemy z różnych podejmowanych

wspólnie z nim inicjatyw. Jako rozwijająca się firma tutaj w mieście jak i w Polsce, z niecierpliwością czekamy co przyniesie przyszłość. Przywiązanie klienta oraz dostarczanie doskonałych usług naszymi priorytetami, ze względu na to, że pragniemy stale się rozwijać i podejmować współpracę z nowymi polskimi firmami jak i europejskimi spółkami działającymi na terenie Polski.

sopra steria

Grupa Sopra Steria działa w 30 krajach na całym świecie, a Polska jest jedną z jej najbardziej strategicznych lokalizacji. Centrum usług w Katowicach powstało w 2007 roku, aby rozwijać się w dziedzinie infrastruktury IT. Pracownicy katowickiego centrum świadczą usługi informatyczne głównie w języku angielskim, francuskim, niemieckim, ale także hiszpańskim, włoskim i portugalskim. W ciągu ostatnich 14 lat projekt ten okazał się prawdziwym sukcesem, który stworzył silne lokalne możliwości dostarczania jakości usług docenianej przez wielu klientów. Równolegle z tym sukcesem w centrum zapoczątkowały swoją działalność usługi aplikacyjne: programistyczne i testowe, służące potrzebom wewnętrznym oraz klientom zewnętrznym, zarówno z sektora publicznego i prywatnego.

Marzena Rybicka-Szudera,
Director of Global Delivery Center Sopra Steria Poland

W rezultacie całe centrum w Katowicach zatrudnia już ponad 1100 pracowników świadczących zarówno usługi infrastruktury IT, jak usługi aplikacyjne i nieustannie się rozwija. Realizujemy wiele, ambitnych projektów obejmujących usługi rozwiązań chmurowych, data science, automatyzację, cyberbezpieczeństwo – powiedziała Marzena Rybicka-Szudera, dyrektor GDC Polska, zatrudniona w firmie od początku jej istnienia. Pozyskujemy ciekawe projekty i zatrudniamy specjalistów z kompetencjami w zakresie rozwiązań chmurowych, systemów operacyjnych, baz danych, wsparcia aplikacji, Java, .Net i Service Now. Naszą strategią jest wykorzystanie obu dziedzin w ramach centrum usług zgodnego z DevOps, mającego na celu pomóc naszym

klientom w cyfrowej transformacji ich organizacji. Kluczem dla nas są ludzie. Sopra Steria to jedna z najlepiej prosperujących firm na rynku, jeśli chodzi o różnorodność. Promujemy różnorodność, która jest częścią naszego DNA: dajemy możliwości nie tylko doświadczonym specjalistom z najlepszych dziedzin IT, ale także młodym absolwentom. Zatrudniamy ponad 60% kobiet w tym na najwyższych stanowiskach kierowniczych. Chcemy tworzyć przyjazne miejsce pracy w którym czujemy się doceniani i nieustannie poszerzamy nasze kompetencje. Potwierdzają to wyróżnienia jakie otrzymujemy: Great place to work® oraz Forbes Poland's Best Employers 2022, który uzyskaliśmy po raz drugi z rzędu. To dla nas zaszczyt i motywacja do dalszej pracy.

7

RYNEK PRACY

RYCINA 7.1

PODSTAWOWE INFORMACJE DEMOGRAFICZNE NA TEMAT KATOWIC I GZM

	KATOWICE	METROPOLIA
 Ludność	290 600	2 229 800
 Ludność w wieku produkcyjnym	168 400	1 306 000
 Ludność mobilna w wieku produkcyjnym*	101 600	792 600

* Kategoria dotyczy osób pomiędzy 18 a 44 rokiem życia, zdolnych do podjęcia pracy w ramach innego stanowiska lub lokalizacji lub do przekwalifikowania się.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (dane na 31 grudnia 2020 r.)

RYCINA 7.2

LICZBA STUDENTÓW, ABSOLWENTÓW ORAZ UNIWERSYTETÓW W KATOWICACH I GZM

	KATOWICE	METROPOLIA
 Liczba studentów	50 834	89 907
 Liczba absolwentów	12 410	22 002
 Uczelnie wyższe	11	19

Źródło: Opracowanie ABSL na podstawie danych otrzymanych z Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowego Instytutu Badawczego

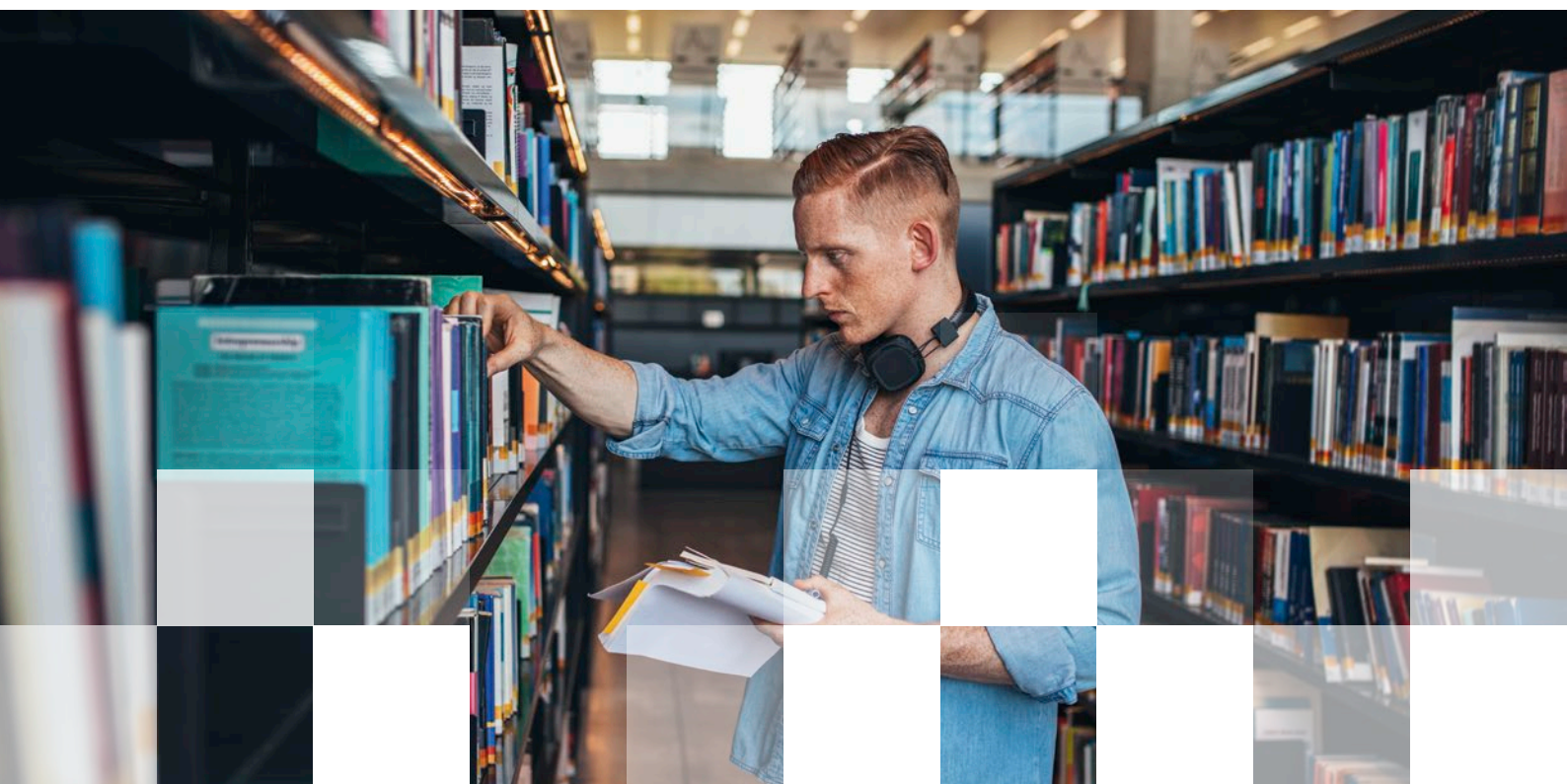
RYCINA 7.3

LICZBA STUDENTÓW, ABSOLWENTÓW ORAZ UNIWERSYTETÓW W KATOWICACH I GZM

	KATOWICE	METROPOLIA
 Biznes i administracja	4 862	14 806
 Technologie teleinformacyjne (ICT)	5 204	13 846
 Językowe*	5 987	6 993
 Inżynieryjno-techniczne	640	7 331

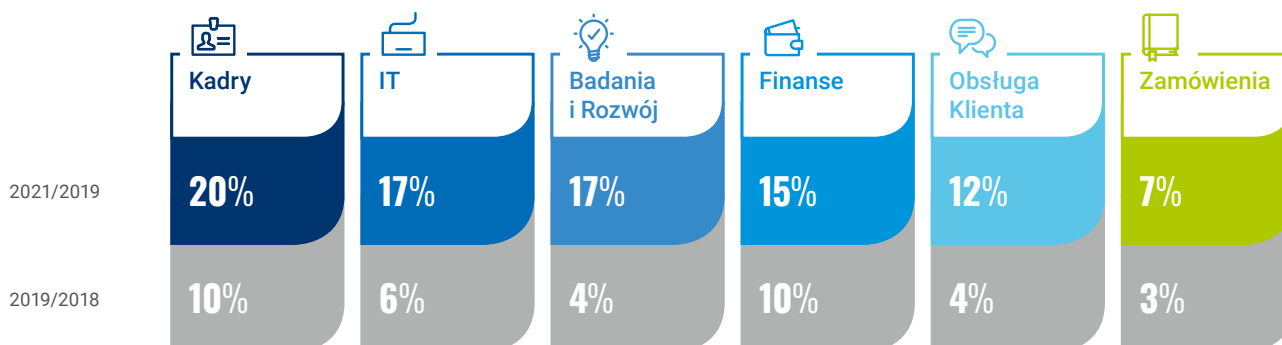
* Studia filologiczne: angielskie, arabskie, białoruskie, chińskie, niemieckie, francuskie, hiszpańskie, włoskie, rosyjskie.

Źródło: Opracowanie ABSL na podstawie danych otrzymanych z Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowego Instytutu Badawczego

RYCINA 7.4**PODWYŻKI WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH KATEGORIACH PROCESÓW**

Zestawienie podwyżek zostało wykonane na bazie analizy wynagrodzeń oferowanych w procesach rekrutacyjnych w centrach usług biznesowych w ramach procesów: Finansowych (księga główna, zobowiązania, należności), Obsługi Klienta, Zamówień, Kadr, IT (obsługa sieci), Badań i Rozwoju (R&D) przeprowadzonych przez Randstad i Randstad Sourceright. Porównanie dotyczy okresu 2018-2021.

Źródło: Analiza Randstad przeprowadzona w oparciu o zamknięte procesy rekrutacyjne

RYCINA 7.5**MIESIĘCZNE DODATKI JĘZYKOWE W ZALEŻNOŚCI OD JĘZYKA [EUR BRUTTO]**

Źródło: Analiza Randstad przeprowadzona w oparciu o zamknięte procesy rekrutacyjne oraz oczekiwania kandydatów na Śląsku

TABELA 7.1

MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO (W PLN) W CENTRACH BPO, SSC / GBS, IT, R&D DLA OSÓB ZNAJĄCYCH JĘZYK ANGIELSKI

F&A: GL			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
Junior Accountant (1-2 lata doświadczenia)	5 500	6 500	7 500
Accountant (2-3 lata doświadczenia)	6 500	7 500	8 000
Senior Accountant (powyżej 3 lat doświadczenia)	7 500	9 000	10 000
Team Leader (zespół 5-15 osób)	10 000	12 000	14 000
Manager (zespół do 50 osób)	13 000	17 000	20 000
F&A: AP / AR			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
Junior Accountant (1-2 lata doświadczenia)	5 000	6 000	7 000
Accountant (2-3 lata doświadczenia)	5 500	6 500	7 500
Senior Accountant (powyżej 3 lat doświadczenia)	7 000	8 000	9 000
Team Leader (zespół 5-15 osób)	9 500	11 000	13 500
Manager (zespół do 50 osób)	12 000	16 000	19 000
F&A: FP&A			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
FP&A Analyst (2-3 lata doświadczenia)	6 500	8 000	9 000
Senior FP&A Analyst (powyżej 3 lat doświadczenia)	8 000	9 500	11 000
Team Leader (zespół 5-15 osób)	9 500	12 000	14 000
Manager (zespół do 50 osób)	13 000	17 000	20 000
Customer Service			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
Junior Specialist (bez doświadczenia)	4 000	5 000	6 500
Specialist (pow. 1 roku doświadczenia)	5 000	6 500	8 000
Team Leader (zespół 5-15 osób)	8 000	9 500	12 000
Manager (zespół do 50 osób)	12 000	14 000	17 000
Procurement / Order Management			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
Junior Specialist (do 1 roku doświadczenia)	4 500	5 500	6 500
Specialist (1-3 lata doświadczenia)	5 500	6 500	8 000
Senior Specialist (powyżej 3 lat doświadczenia)	7 500	9 000	12 000
Team Leader (zespół 5-15 osób)	9 500	12 000	15 000
Manager (zespół do 50 osób)	11 000	15 000	20 000

HR processes			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
Junior Specialist (do 1 roku doświadczenia)	4 500	5 500	6 500
Specialist (1-2 lata doświadczenia)	5 000	6 000	7 000
Senior Specialist (powyżej 2 lat doświadczenia)	6 000	8 000	8 500
Junior Payroll Specialist (do 1 roku doświadczenia)	4 500	5 500	6 500
Payroll Specialist (1-3 lata doświadczenia)	5 500	6 500	7 500
Senior Payroll Specialist (pow. 3 lat doświadczenia)	7 000	8 500	10 000
Team Leader (zespół 5-15 osób)	9 500	12 000	14 000
Manager (zespół do 50 osób)	11 000	15 000	20 000
IT			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
1st Line Support (2 lata doświadczenia)	6 000	7 000	8 000
2nd Line Support (2 lata doświadczenia)	7 500	9 000	10 000
3rd Line Support (2 lata doświadczenia)	8 000	9 000	12 000
IT Administration (3 lata doświadczenia)	8 000	10 000	14 000
Network / Security (3 lata doświadczenia)	9 000	11 000	16 000
Business / System Analyst (3 lata doświadczenia)	7 500	12 000	14 000
Developer (3 lata doświadczenia)	12 000	16 000	20 000
Tester (3 lata doświadczenia)	8 000	11 000	15 000
Team Leader (zespół 5-15 osób)	10 000	12 500	15 000
Project Manager (zespół do 50 osób)	12 000	16 000	20 000
Data Science Engineer	12 000	15 000	17 000
Cloud Developer	14 000	20 000	27 000
DevOps Engineer	12 000	15 000	20 000
R&D			
	Min	Najczęściej oferowane	Max
Technologist (powyżej 2 lat doświadczenia)	6 000	7 500	9 000
Design Engineer (2-4 lata doświadczenia)	6 000	7 500	9 000
Product Development / NPI Engineer (2-4 lata doświadczenia)	6 000	7 000	8 500
Quality Engineer (2-4 lata doświadczenia)	6 000	8 000	10 000
R&D Manager (zespół do 50 osób)	15 000	18 000	21 000

RYCINA 7.6**DOSTĘPNOŚĆ PRACOWNIKÓW Z KWALIFIKACJAMI TECHNOLOGICZNYMI W KATOWICACH**

Dostępność puli talentów (podaż) określa dostępność kandydatów w Katowicach. Popyt wskazuje na ilość ofert pracy dla każdej ze wskazanych umiejętności, opublikowanych online w kwietniu i maju 2022 roku. Możliwość zrekrutowania wskazuje na poziom trudności rekrutacji wskazanej ilości liczby kandydatów.

Umiejętność	Dostępność puli talentów (podaż)	Popyt	Możliwość zrekrutowania w ciągu 3 miesięcy		
			5	10	20
Java Developer	średni	wysoki			
.net	wysoki	średni			
Phyton	wysoki	niski			
Data engineering	średni	wysoki			
Workday	niski	niski			
SAP	niski	wysoki			
Data science	średni	średni			
Cloud	średni	wysoki			
Automation / RPA	niski	niski			
Machine learning	niski	średni			
C++	wysoki	średni			
niski średni wysoki			0-1000 1001-2000 2001-wzwyż		
			0-200 201-1000 1001-wzwyż		
			Rekrutacja łatwa Rekrutacja utrudniona Rekrutacja trudna		

Źródło: Analiza Randstad przeprowadzona w oparciu o zamknięte procesy rekrutacyjne oraz oczekiwania kandydatów na Śląsku

Zdjęcie: Jeremi Astaszow / Urząd Miasta Katowice

8

RYNEK BIUROWY

RYCINA 8.1

WSKAŹNIKI NA RYNKU BIUROWYM W I KW. 2022

Prognoza na 2022

715 000 m²

Istniejąca powierzchnia

19,8%

Stopa pustostanów

116 500 m²

Nowo oddana powierzchnia

29 400 m²

Popyt

12 500 m²

Podaż powierzchni flex

86 400 m²

Powierzchnia w budowie

13,00-16,95 EURCzynsze wywoławcze dla najlepszych budynków (EUR / m² / miesiąc)

Zasoby biurowe Katowic na koniec I kw. 2022 r. wyniosły 715 tys. m². Od początku bieżącego roku istniejąca nowoczesna powierzchnia biurowa wzrosła o 19%. Rozwój podaży następuje cyklicznie – zazwyczaj po latach obfitujących w nowe otwarcia budynków następuje obniżenie aktywności deweloperów pozwalające na absorpcję istniejącej powierzchni biurowej. Dla porównania – w 2021 r. deweloperzy dostarczyli tylko 13,5 tys. m² nowej powierzchni biurowej.

W I kw. 2022 r. na rynek trafiło pięć projektów biurowych oferującą rekordową nową podaż powierzchni wynoszącą 116,5 tys. m². Wśród nowych projektów znajdują się dwa największe projekty biurowe w historii lokalnego rynku – kompleks Global Office Park składający się z dwóch wież biurowych (55,2 tys. m²) oraz .KTW II – najwyższy biurowiec w całej Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Istniejące budynki biurowe są skupione wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem ul. Chorzowskiej oraz al. Korfantego, al. Murckowskiej, al. Górnośląskiej i al. Roździeńskiego. Skyline miasta bardzo się zmienił po oddaniu do użytku wieżowców w ostatnich miesiącach.

W kwietniu 2022 r. w budowie z terminem realizacji na lata 2022-2024 znajdowało się 86,4 tys. m². Lokalni, jak i międzynarodowi deweloperzy tj. Ghelamco, GPP, Opal Maksimum czy Trigranit kontynuują budowę projektów biurowych, które będą ukończone stopniowo w najbliższych latach.

Popyt odnotowany na rynku katowickim w pierwszych trzech miesiącach 2022 r. wyniósł 29,4 tys. m², co stanowi 55% całorocznego wolumenu najmu z 2021 r. Nowe umowy zdominowały popyt sięgając 92% wolumenu wszystkich podpisanych transakcji, a 8% stanowiły renegocjacje.

Przeciętna wielkość transakcji wyniosła 2,7 tys. m² i jest o 2/3 większa niż w 2021 r. Wśród największych umów podpisanych w 2022 r. są nowa umowa PwC relokującego swoje biuro do .KTW II (12,9 tys. m²) oraz nowy kontrakt Keywords Studios w Global Office Park A1 (9,3 tys. m²).

Podaż elastycznej powierzchni biurowej w Katowicach dynamicznie rośnie. I kw. 2022 r. przyniósł wzrost do poziomu 12,5 tys. m² dzięki podpisanej umowie RISE w .KTW II.

Współczynnik pustostanów rośnie, ponieważ rynek będzie potrzebował czasu, aby wchłonąć falę nowej powierzchni biurowej. Najemcy wprowadzą się do niektórych z oddanych w ostatnim czasie budynków dopiero pod koniec bieżącego roku. Stopa pustostanów wynosi 19,8% co przekłada się na ponad 140 tys. m² dostępnej powierzchni.

Wraz z ukończeniem nowych projektów wieżowych wzrosły stawki czynszów w najlepszych budynkach w mieście. Obecnie w strefach centralnych wahają się one od 13,00 do 16,95 EUR / m² / miesiąc oraz od 10,00 do 13,00 EUR / m² / miesiąc w strefach pozacentralnych.

Zdjęcie: POLANDONAIR.com / Urząd Miasta Katowice

9

DETERMINANTY ATRAKCYJNOŚCI LOKALIZACYJNEJ

Atrakcyjność inwestycyjną można rozpatrywać z różnych perspektyw. Na ocenę konkretnej lokalizacji wpływają preferencje inwestora, a także charakter działalności prowadzonej przez centrum usług wspólnych oraz struktura motywów działania podmiotu. Wskazane jest skonfrontowanie potencjalnej i rzeczywistej atrakcyjności (mierzonej skalą obecnej działalności lub dynamiką nowych inwestycji). Analizy atrakcyjności inwestycyjnej to swego rodzaju konkurs piękności – zwierciadło, w którym każdy może i chce się przejrzeć i porównać swoją pozycję z konkurencją. Stanowią one część szerszej dyskusji na temat konkurencyjności i konkutowania. Miasta konkurują o inwestorów, a ich działalność przyczynia się do wzrostu konkurencyjności tych miast. O lokalizacji centrów decyduje kilka subiektywnych i obiektywnych czynników. Przegląd literatury, obejmujący zarówno część teoretyczną, jak i (przede wszystkim) empiryczną, a także dyskusje w gronie ekspertów, pozwalają na wyodrębnienie następujących faktów stylizowanych:

» centra wiodących usług biznesowych charakteryzuje wyższy poziom koncentracji przestrzennej niż innych usług biznesowych,

» preferowane są lokalizacje miejskie, zwłaszcza w dużych miastach, zgodnie z systemem hierarchicznym, zwłaszcza stolice (Deza & López, 2014),

» miasta są preferowane również ze względu na zewnętrzne efekty urbanizacji, w tym korzyści wynikające z tzw. kolokacji (inwestorzy lokujący swoje obiekty w bezpośrednim sąsiedztwie) (Muller & Doloreux, 2009),

» firmy korzystają z "przewagi w zakresie monitorowania", ponieważ znajdują się bliżej konkurentów, co umożliwia im obserwację i przekazywanie wiedzy ukrytej poprzez bezpośrednie interakcje (sąsiedztwo siedzib innych korporacji),

» dostępność zróżnicowanego i głębokiego rynku usług jest niezbędna, aby umożliwić ludziom szybsze i tańsze dotarcie do potrzebnych im specjalistów (Davis & Henderson, 2008),

» przeniesienie kluczowego centrum danej korporacji do mniejszego centrum miejskiego jest mało prawdopodobne; bardziej prawdopodobne jest to w przypadku podmiotu optymalizującego koszty zatrudnienia, zwłaszcza w odniesieniu do najprostszych procesów biznesowych,

» możliwość wynajęcia powierzchni biurowej o odpowiednim standardzie ma ogromne znaczenie,

» centra preferują lokalizacje, które pozwalają im korzystać z zalet urbanizacji, w tym z bogatej oferty restauracyjnej i bogatego życia nocnego. Istotną rolę odgrywają czynniki prestiżowe związane z lokalizacją, budujące reputację centrum, a także ogólny wizerunek danej dzielnicy (Yamamura & Goto, 2018),

» kluczowe są koszty wynagrodzeń, dostępność osób z wyższym wykształceniem oraz stawki podatku dochodowego od osób prawnych (Falk, 2012),

» występuje efekt bliskości geograficznej; zgodnie z prawem ciężenia preferowane są lokalizacje w pobliżu granicy z krajem, z którego pochodzą główni inwestorzy. Istotna jest nie tylko bliskość geograficzna czy bezpośrednie sąsiedztwo, lecz także wspólnota kulturowa, prawna, instytucjonalna i językowa,

» ogólny potencjał wiedzy reprezentowany przez zasoby pracowników wykwalifikowanych (kapitału ludzkiego) w regionie ma ogromne znaczenie dla lokalizacji i predestynuje silne centra akademickie,

» bliskość dużego portu lotniczego, węzła lotniczego o znaczeniu międzynarodowym, z gęstą siecią połączeń lotniczych, w tym transkontynentalnych z głównymi światowymi węzłami lotniczymi, ma ogromne znaczenie przy wyborze lokalizacji (Strauss-Kahn & Vives, 2009),

» efekt aglomeracji (Kumar, 2001) wzmacnia efekt naśladownictwa.

Zdjęcie: Jeremi Astaszow / Urząd Miasta Katowice

10

**MIEJSCE KATOWIC I GZM
W RANKINGU ABSL DOTYCZĄCYM
ATRAKCYJNOŚCI LOKALIZACJI**

Część corocznego badania ABSL poświęcona jest ocenie czynników, które wpływają na atrakcyjność prowadzenia działalności gospodarczej w poszczególnych lokalizacjach w Polsce. Ta subiektywna ocena jest dokonywana przez menedżerów firm biorących udział w badaniu.

W przypadku firm w Polsce prowadzących więcej niż jedno centrum, ocenie poddano trzy centra, w których zatrudniają one największą liczbę osób. Informacje uzyskaliśmy od respondentów z 17 polskich miast. Podobnie jak w poprzednich latach, ze względu na konieczność przeanalizowania odpowiednio dużej liczby odpowiedzi, zbadaliśmy siedem miast, dla których uzyskaliśmy odpowiednią liczbę obserwacji pozwalającą na przeprowadzenie analizy: Warszawa, Wrocław, Kraków, Poznań, Trójmiasto, Katowice i GZM oraz Łódź. W rezultacie otrzymaliśmy 220 odpowiedzi dotyczących tych miast. W porównaniu z poprzednią coroczną oceną, dodano trzy nowe kategorie oceny atrakcyjności: dostępność powierzchni biurowej typu flex/coworking, jakość lokalnego środowiska naturalnego oraz położenie lokali biurowych względem centrum miasta (atrakcyjne miejsce w centrum miasta). Zastosowaliśmy skalę Likerta, co pozwoliło nam przedstawić bardziej wszechstronną ocenę poszczególnych miast.

Odpowiedzi udzielane przez respondentów przyjmowały wartości zgodne ze skalą Likerta:

.....
+2 bardzo zadowoleni,
.....

.....
+1 zadowoleni,
.....

.....
0 ocena neutralna,
.....

.....
-1 niezadowoleni,
.....

.....
-2 bardzo niezadowoleni.
.....

W związku z tym całkowita zmienność ocen przyjmowała wartości od -2 do +2. Wartości indeksu dla poszczególnych lokalizacji obliczono na podstawie średniej arytmetycznej, przypisując jednakową wagę do oceny każdego menedżera. W związku z tym nie zastosowano ważenia zatrudnieniem, co faworyzowało kierowników największych obiektów.

W rankingu ABSL na rok 2022, w jednej z ocenianych kategorii, Katowice i GZM zajęły 2. pozycję (współpraca z lokalnymi uczelniami). Jeśli chodzi o poziom wynagrodzeń, znajduje się on na 3. miejscu. W przypadku czterech kategorii (skomunikowanie drogowe miasta, skomunikowanie kolejowe miasta, współpraca z lokalnym biurem obsługi inwestora oraz koszt wynajmu powierzchni biurowej) Katowice i GZM uplasowały się na 4. miejscu. Z kolei pod względem dostępności miasta z lotniska, lokalizacja ta zajmuje 5. miejsce. W pozostałych kategoriach są to miejsca 6 i 7.

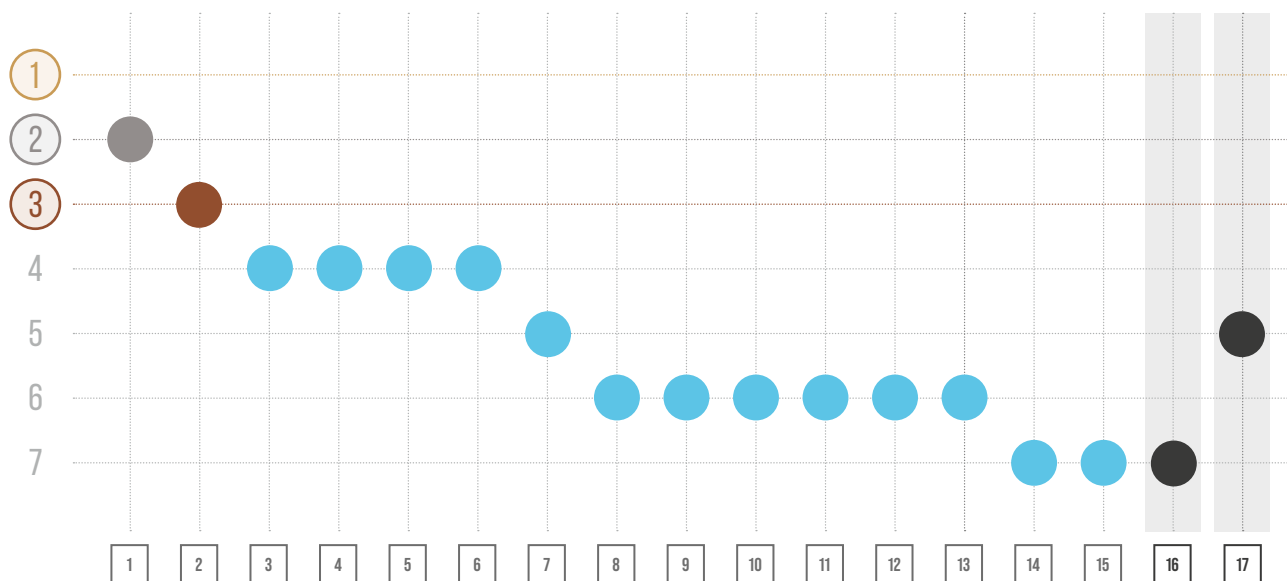
Jak podkreślają respondenci badania, w 2022 roku w subiektywnym rankingu ABSL Katowice i GZM zajmie 5. miejsce w kategorii "ogólna ocena lokalizacji jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej." Pozycja ta odzwierciedla opinię menedżerów.

W tegorocznej edycji rankingu subiektywnego wprowadziliśmy dodatkową ocenę ogólną. Została ona opracowana przez ABSL i stanowi uśrednienie wyników poszczególnych lokalizacji we wszystkich kategoriach oceny, z wyjątkiem "ogólnej pozycji w subiektywnym rankingu sporządzonym przez menedżerów" Takie alternatywne podejście umożliwia zaradzenie sytuacji, w której dane miasto zajmuje niskie pozycje w większości kategorii oceny atrakcyjności, a jednocześnie uzyskuje wysokie oceny w swojej ogólnej pozycji. Przy zastosowaniu takiego alternatywnego podejścia Katowice i GZM zajmuje 7. miejsce.

Miejsce Katowic i GZM w rankingu ABSL
dotyczącym atrakcyjności lokalizacji

RYCINA 10.1

POZYCJA KATOWIC I GZM W POSZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH SUBIEKTYWNEGO RANKINGU ABSL 2022

1 Współpraca z lokalnymi uczelniami	10 Postrzeganie ogólnej jakości życia
2 Poziom wynagrodzeń w danej lokalizacji	11 Dostępność nowoczesnej powierzchni biurowej
3 Skomunikowanie drogowe miasta	12 Jakość lokalnego środowiska naturalnego
4 Skomunikowanie kolejowe miasta	13 Położenie lokali biurowych względem centrum miasta (atrakcyjna lokalizacja w centrum miasta)
5 Współpraca z lokalnym biurem obsługi inwestora	14 Jakość lokalnych uczelni
6 Koszt wynajmu powierzchni biurowej	15 Dostępność powierzchni biurowej typu flex/coworking
7 Skomunikowanie miasta z lotniskiem	16 Ogólna pozycja w rankingu na podstawie powyższych danych
8 Dostępność zasobów pracowników wykwalifikowanych / wysoko wykwalifikowanych	17 Ogólna pozycja w subiektywnym rankingu menedżerów
9 Jakość transportu publicznego w mieście	

Źródło: Opracowanie ABSL jest oparte na ankiecie ABSL 2022

Przedstawione informacje odzwierciedlają opinie przedstawicieli centrów, są subiektywne i wynikają z wielu czynników, takich jak rodzaj prowadzonej działalności, preferencje firmy macierzystej oraz postrzeganie znaczenia korzyści aglomeracyjnych. Warto podkreślić, że dana pozycja w rankingu nie musi odzwierciedlać rzeczywistej sytuacji w analizowanym zagadnieniu. Wyniki mogą być również związane z rozmieszczeniem geograficznym lokalizacji respondentów.

W 2021 r. ABSL opublikowało opracowanie *"Potencjał inwestycyjny polskich miast. Analiza lokalizacji sektora usług biznesowych"*. Raport zawiera obiektywny ranking atrakcyjności miast, który opiera się na analizie statystycznej. W rankingu brano pod uwagę kilka cech danej kategorii, aby obiektywnie ocenić pozycję lokalizacji w "Macierzy atrakcyjności miast" ABSL®. W rankingu obiektywnym uwzględniono ponad 15 centrów miejskich. Należy podkreślić, że wyniki w rankingu obiektywnym za rok 2021 nie są bezpośrednio porównywalne z wynikami w rankingu subiektywnym za rok 2022. Obejmują one różną liczbę lokalizacji i różną liczbę podkategorii.

W celu skonstruowania obiektywnego rankingu zastosowano wielowymiarową analizę porządkowania liniowego opartą na indeksie rozwoju gospodarczego Hellwiga (Hellwig 1968), wywodzącym się z taksonomii i porządkowania liniowego z wykorzystaniem indeksu TOPSIS (Hwang & Yoon 1981). Kategorie uwzględnione w rankingu zostały ustalone na podstawie przeglądu teorii lokalizacji i badań empirycznych dotyczących

preferencji lokalizacyjnych inwestorów oraz dyskusji w gronie ekspertów-praktyków, którzy towarzyszą inwestorom w podejmowaniu decyzji o wyborze miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i innych krajach. Zastosowano wagi, które pozwalają na zróżnicowanie siły wpływu poszczególnych kategorii (i cech w ramach kategorii) na wynikowy ranking. Założono, że możliwe jest określenie preferencji tzw. przeciętnego inwestora. W praktyce podejmowania decyzji lokalizacyjnych preferencje poszczególnych inwestorów są różne, podobnie jak różne są opinie na temat lokalizacji już prowadzonej działalności.

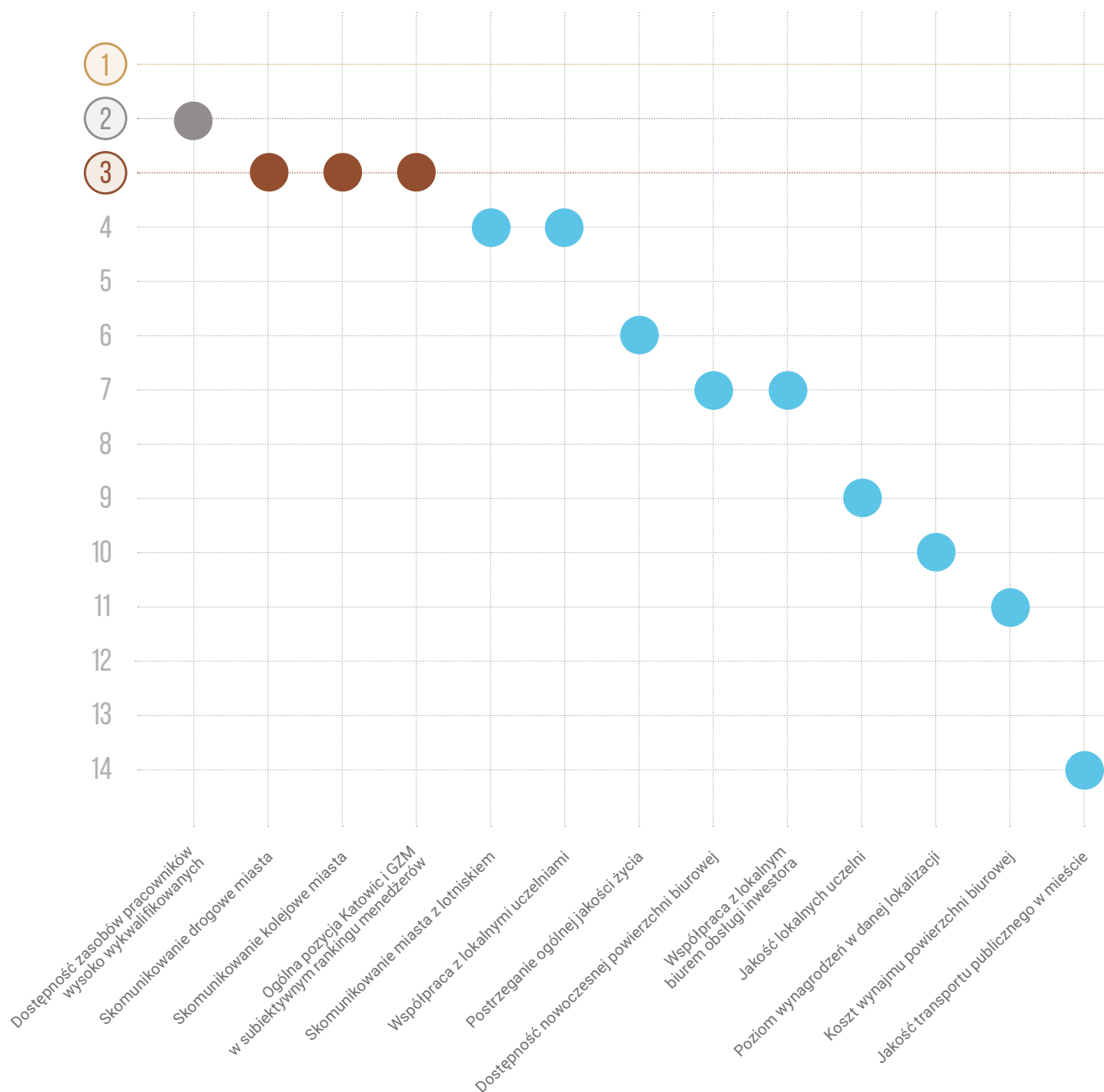
Różnice między obiektywnymi i subiektywnymi rankingami mogą wskazywać na:

- » idiosynkratyczne postrzeganie przez menedżerów znaczenia poszczególnych czynników w wyborze miejsca prowadzenia działalności. Na przykład, menedżerowie mogliby w inny sposób określić wagi przypisane kategoriom uwzględnionym w rankingu
- » różne rozumienie czynników wpływających na lokalizację działalności gospodarczej
- » kierowanie się subiektywną oceną poszczególnych parametrów
- » konsekwencje sposobu i intensywności promocji poszczególnych lokalizacji.

Miejsce Katowic i GZM w rankingu ABSL
dotyczącym atrakcyjności lokalizacji

RYCINA 10.2

POZYCJA KATOWIC I GZM W POSZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH OBIEKTYWNEGO RANKINGU ABSL 2021

Źródło: ABSL (2021) Potencjał inwestycyjny polskich miast. Analiza lokalizacji sektora usług biznesowych, Warszawa

11

PODSUMOWANIE, PRZEWAGI KOMPARATYWNE KATOWIC I GZM

KLASYFIKACJA MIAST I OBSZARÓW METROPOLITALNYCH WEDŁUG ABSL

Tier 1	Kraków, Warszawa i Wrocław
Tier 2	Trójmiasto, Katowice i GZM, Łódź, Poznań
Tier 3	Bydgoszcz, Lublin, Rzeszów, Szczecin
Tier 4	Białystok, Opole, Olsztyn, Radom, Kielce, Tarnów, Elbląg, Płock, Rybnik i inne

Przewaga komparatywna to zdolność do wytworzenia produktu po relatywnie niższych kosztach lub wyprodukowania relatywnie większej ilości z danego zasobu niż konkurenci. Korzystna jest specjalizacja w produkcji i eksporcie – zgodna z logiką przewagi komparatywnej.

Przewagi komparatywne Katowic i GZM, które predysponują je do zajęcia kluczowej pozycji w sektorze, to:

- » status metropolii/aglomeracji, co przekłada się na dużą dostępność pracowników wykwalifikowanych,
- » współpraca z lokalnymi uniwersytetami,
- » poziom wynagrodzeń,
- » dobre skomunikowanie drogowe i kolejowe miasta
- » współpraca z lokalnym biurem obsługi inwestora,
- » koszt wynajmu powierzchni biurowej.

O faktycznej atrakcyjności danej lokalizacji może świadczyć liczba istniejących centrów (stan obecny), liczba nowych centrów (wzrost), liczba osób zatrudnionych w centrach w danej lokalizacji (stan obecny) lub zmiana tej liczby. Jeśli chodzi o liczbę

centrów usług na koniec I kwartału 2022 r., pierwsze miejsce zajmuje Warszawa (330 obiektów). Do ośrodków miejskich z liczbą centrów wynoszącą 100 lub więcej należą także Kraków (261), Wrocław (208), Trójmiasto (184), Katowice i GZM (126), Poznań (25) i Łódź (101). Katowice i GZM są jedną z lokalizacji, w których, podobnie jak w Warszawie, Trójmieście i Łodzi, w 2021 r. i do końca I kwartału 2022 r. pojawiło się najwięcej nowych centrów. Katowice i GZM należą do pięciu najważniejszych w Polsce ośrodków skupiających centra usług biznesowych. Od 2017 r. do I kwartału 2022 r. wskaźnik wzrostu zatrudnienia w centrach w Katowicach i GZM wyniósł 68% (o 5 p.p. więcej niż ogólny wskaźnik dla Polski). Wskazuje to na wzrost rzeczywistej atrakcyjności Katowic i GZM. W I kwartale 2022 r. udział Katowic i GZM w ogólnym zatrudnieniu w sektorze wyniesie 7,4%. Zatrudnienie w I kwartale 2022 r. wyniesie 29 700 osób; od 2017 r. liczba utworzonych miejsc pracy wyniosła 12 000. Katowice są liderem w aglomeracji GZM. Świadczy o tym zarówno liczba centrów, jak i zatrudnienie. Zgodnie z logiką rozwoju regionalnego i procesów aglomeracyjnych,

Katowice są częścią dużej aglomeracji, która niesie wyraźnie pozytywny wpływ na atrakcyjność miasta. Wpływa ona na przykład na dostępność pracowników wykwalifikowanych, lecz wywołuje także szereg innych pozytywnych efektów wynikających z interakcji wielu osób w obrębie aglomeracji. W dłuższej perspektywie rosnąca współpraca miast w ramach Metropolii przyczyni się do dalszego wzrostu atrakcyjności tego miejsca. Atrakcyjność będzie wzrastać także ze względu na poprawiający się stan środowiska naturalnego na Śląsku oraz postępujące przemiany w przemyśle wydobywczym.

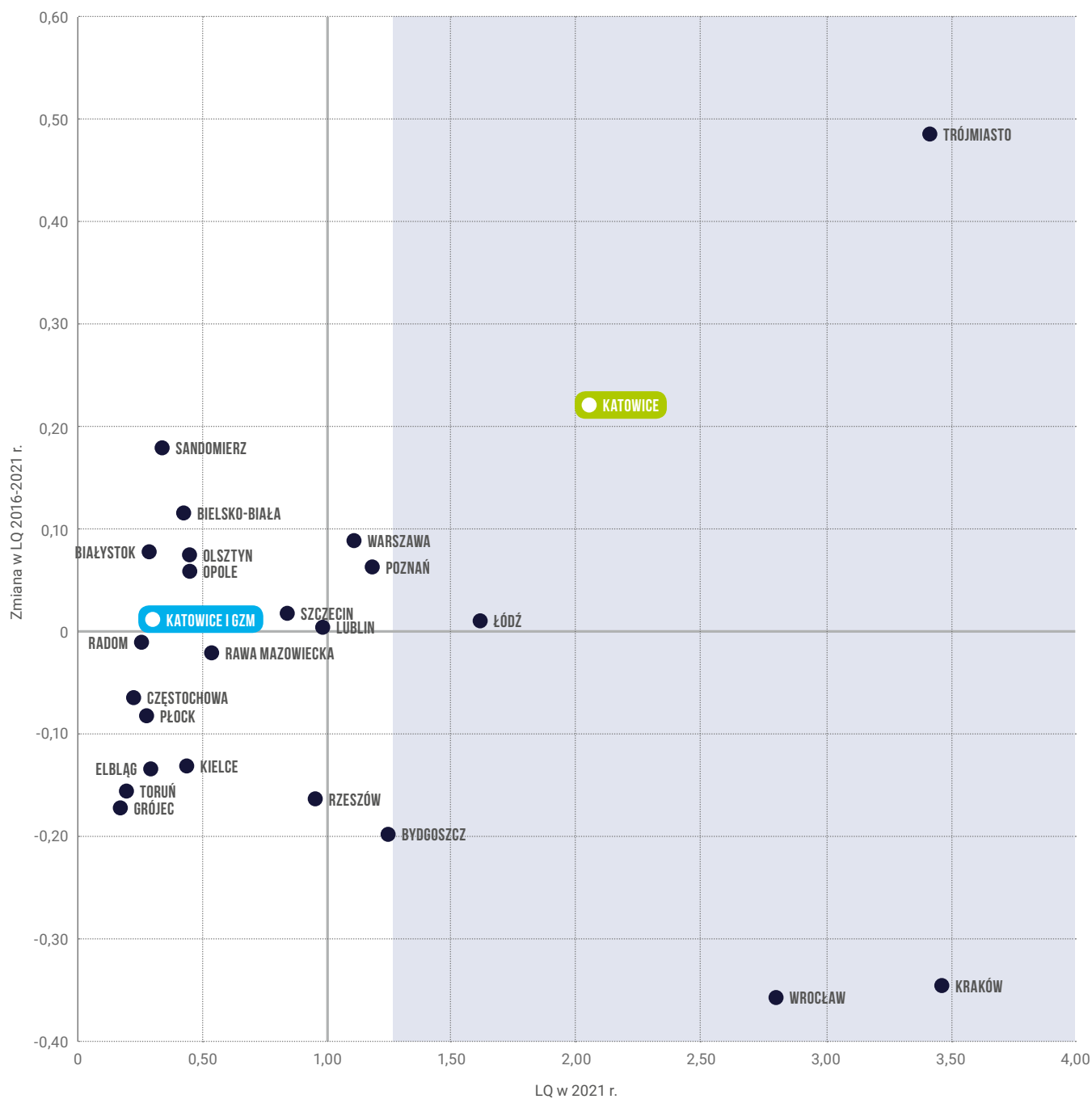
Spojrzenie na współczynnik lokalizacji (LQ) obrazuje pozycję sektora usług KIBS w Katowicach i GZM. LQ dla Katowic i GZM wynosi 0,30, natomiast dla samych Katowic jest znacznie wyższy (2,03) i rośnie. Wynika z niego, że sektor usług KIBS rozwija się w Katowicach szybciej niż inne sektory gospodarki. Współczynnik lokalizacji LQ został obliczony na podstawie liczby pracowników. Jego pozycja w prawym górnym kwadrancie wskazuje na silną i wciąż rosnącą specjalizację Katowic, w przeciwieństwie do innych centrów kategorii 1 i 2.

$$LQ = \frac{\frac{\text{zatrudnienie w centrach usług biznesowych w danej lokalizacji}}{\text{zatrudnienie w danej lokalizacji}}}{\frac{\text{łącznie zatrudnienie w centrach usług biznesowych we wszystkich analizowanych lokalizacjach}}{\text{zatrudnienie we wszystkich analizowanych lokalizacjach}}}$$

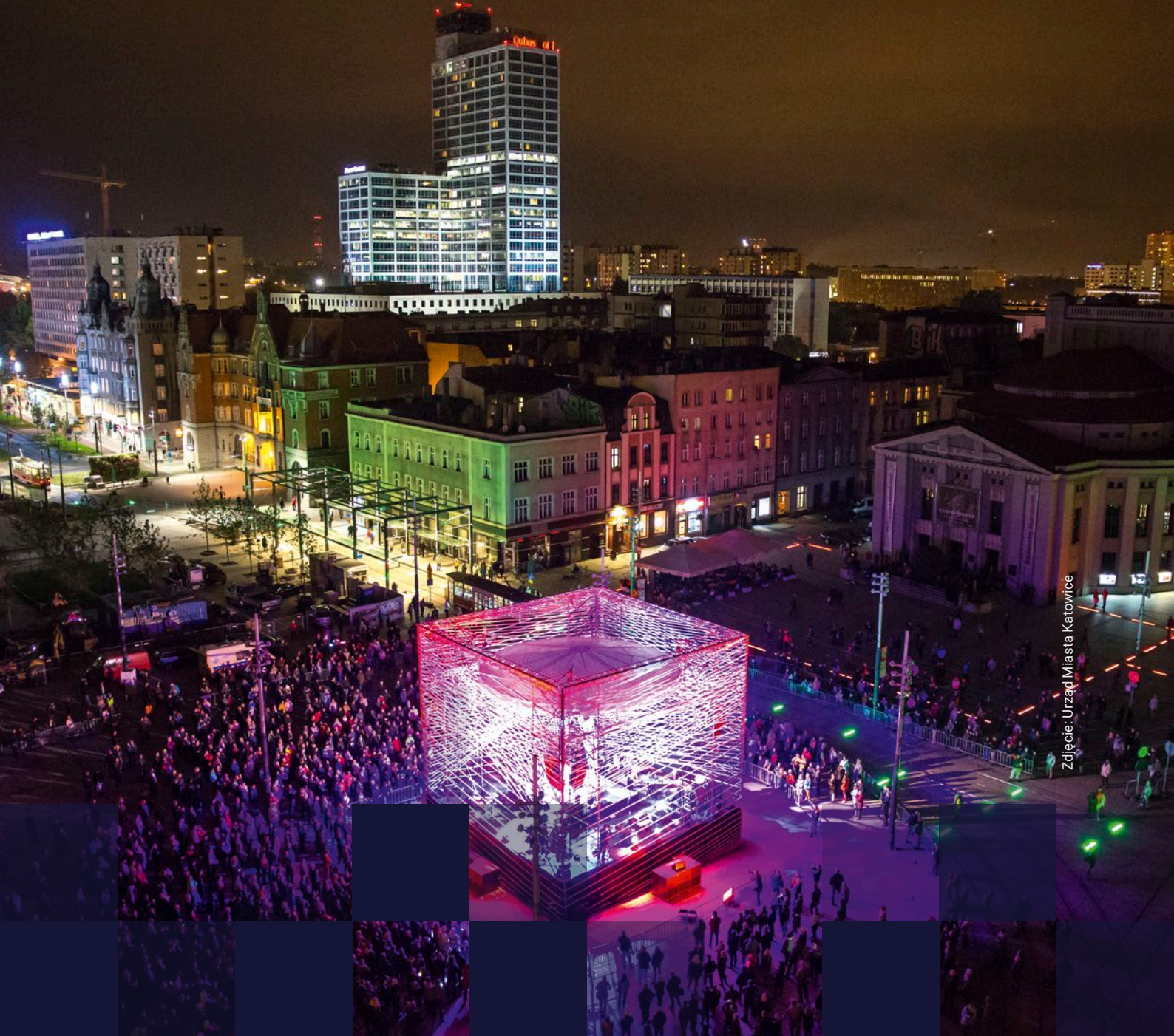
Podsumowanie, przewagi komparatywne
Katowic i GZM

RYCINA 11.1

WSPÓŁCZYNNIK LOKALIZACJI DLA SEKTORA USŁUG BIZNESOWYCH W 2021 R. I JEGO ZMIANY OD 2016 R.

Źródło: Opracowanie ABSL oparte jest na bazie danych ABSL i polskiej bazie statystycznej BDL

Zdjęcie: Urząd Miasta Katowice

12

JAKOŚĆ ŻYCIA I ZAPLECZE BIZNESOWE

RYCINA 12.1

WYBRANE INFORMACJE NA TEMAT INSTYTUCJI KULTURY ORAZ BAZY HOTELOWEJ I KONFERENCYJNEJ W KATOWICACH

7

Kina

50Sale
projekcyjne**8**Muzea
(w tym oddziały)**4**

Teatry

12

Galerie sztuki

35

Imprezy masowe

17

Obiekty kongresowe

26

Hotele

Zdjęcie: Radosław Kazimierzak / Urząd Miasta Katowice

Źródło: Badania własne ABSL, w oparciu o dane GUS (2021), Booking.com (2022)

KATOWICE EUROPEJSKIM MIASTEM NAUKI 2024**KATOWICE GOSPODARZEM 11 EDYCJI
ŚWIATOWEGO FORUM MIEJSKIEGO (WUF)**

1 MIEJSCE

w Rankingu Forbes najbardziej ekologicznych miast w Polsce (w latach 2018-2019).

1 MIEJSCE

w Rankingu pod względem działań na rzecz jakości powietrza według raportu „Europolis”: Zielone miasta. Polskie miasta na rzecz klimatu, środowiska i zdrowia mieszkańców.

2 MIEJSCE

w „Rankingu Elektromobilnych Miast”, przygotowanym przez Politykę Insight we współpracy z Fundacją Promocji Pojazdów Elektrycznych. Katowice zostały docenione także za transport zbiorowy oraz czyste powietrze.

2 MIEJSCE

Rankingu zielonych miast według raportu „Europolis”: Zielone miasta. Polskie miasta na rzecz klimatu, środowiska i zdrowia mieszkańców.

Miasto Katowice znalazło się w gronie zwycięzców jubileuszowej edycji prestiżowego plebiscytu „Top Inwestycje Komunalne Dekady” – doceniona została Strefa Kultury. Dodatkowo w tegorocznej edycji konkursu nagrodzono projekt budowy basenów w dzielnicach miasta.

**Ponad
183,3 km**

Długość ścieżek
rowerowych.

82 km²

Tereny zielone.

NAJWAŻNIEJSZE PROJEKTY INFRASTRUKTURALNE W KATOWICACH W TRAKCIE REALIZACJI

Kluczowe inwestycje w zakresie aktywnej mobilności miejskiej i zrównoważonego transportu

- » Rozwój ekologicznego transportu miejskiego oraz sieci rowerów miejskich: 20 autobusów elektrycznych; 177 punktów ładowania dla samochodów elektrycznych (68 stacji); City by bike – 107 stacji rowerowych z ponad 866 rowerami, ponad 183 km infrastruktury rowerowej.
- » Katowicka Infrastruktura Rowerowa – kontynuacja rozbudowy podstawowej sieci infrastruktury rowerowej; planowane nakłady – 38,1 mln PLN.
- » Rozbudowa drogi krajowej 81 od węzła autostrady A4 z drogą krajową 86 do budowanego węzła z ul. Armii Krajowej – Etap I (zakończenie); planowane nakłady – 334,1 mln PLN.
- » Budowa nowej linii tramwajowej wzdłuż ul. Grundmanna – pierwsza od 75 lat nowa linia tramwajowa w Katowicach – inwestycja spółki Tramwaje Śląskie; planowane nakłady – 39,7 mln PLN.

Rewitalizacja i rozwój infrastruktury biznesowej

- » „Dzielnica Nowych Technologii – Katowicki HUB Gamingowo-Technologiczny” – inwestycja jest zlokalizowana na terenie likwidowanej kopalni, w dzielnicy Nikiszowiec. Będzie koncentrować przedsiębiorców z branży gier komputerowych, e-sportu, sektora kreatywnego oraz pokrewnych firm technologicznych. Poza niezbędną infrastrukturą zaplanowano tereny rekreacyjne, wystawiennicze i eventowe wraz z gastronomią. W lutym 2022 r. rozstrzygnięto konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej dla I etapu inwestycji. Zwycięzca opracuje projekt adaptacji i rewitalizacji istniejących budynków wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych oraz rozwiązaniami dla skomunikowania terenu; planowane nakłady na opracowanie dokumentacji projektowej – 14,3 mln PLN.

Atrakcyjne spędzanie wolnego czasu

- » Budowa kompleksu sportowego przy ul. Asnyka – stadion piłkarsko-lekkoatletyczny, boisko do baseballu, piłki ręcznej i koszykówki, dwa boiska do siatkówki plażowej i plac treningowy street workout; planowane nakłady – 42 mln PLN.
- » Budowa stadionu miejskiego w Katowicach wraz z halą sportową, 2 boiskami treningowymi, parkingiem oraz infrastrukturą drogową (kontynuacja); planowane nakłady – 248,9 mln PLN.
- » Centrum Himalaizmu im. Jerzego Kukuczki – zakładane funkcje obiektu to wystawiennicza, rekreacyjna oraz muzealna. W grudniu 2021 r. rozstrzygnięto konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, zwycięzca opracuje dokumentację projektową; planowane nakłady na opracowanie dokumentacji projektowej – 2,4 mln PLN.
- » Katowickie Centrum Edukacji Muzycznej „Dom Kilara” – planowana funkcja obiektu to m.in. prezentacja dorobku Wojciecha Kilara, edukacja muzyczna, wystawa multimedialna; planowane nakłady – 10,2 mln PLN.

Zielone miasto

- » Budowa i modernizacja parków miejskich w Katowicach – zakłada się rewitalizację i rozbudowę parku na Wełnowcu, budowę parku przy ul. Leopolda/Le Ronda, modernizację parku w dolinie rzeki Ślepiotki, budowę parku przy ul. Wantuły, czy rekreacyjno-wypoczynkowe zagospodarowanie terenu wokół stawu Starganiec. Planuje się m.in. utworzenie stref edukacyjnych, utrzymywanie stref o wysokich walorach przyrodniczych dla ochrony naturalnych siedlisk zwierząt oraz utrzymywanie prawidłowej retencji wód opadowych; planowane nakłady – 44,8 mln PLN.
- » Zazielenienie ul. Warszawskiej w Katowicach – przywrócenie zieleni w ścisłym centrum miasta oraz stworzenie przestrzeni bardziej przyjaznej dla pieszych i rowerzystów; planowane nakłady – 12 mln PLN.
- » Budowa „Katowickiej Doliny 5 Stawów w Szopienicach” – w ramach inwestycji powstaną m.in. kąpieliska wraz z zapleczem, promenada, połączenie wodne między stawami Morawa i Borki, drogi rowerowe, trasa rolowa, miejsca odpoczynkowe; planowane nakłady na opracowanie dokumentacji projektowej – 2,8 mln PLN.

Zdjęcie: Rafał Klimkiewicz / Urząd Miasta Katowice

WSPARCIE INWESTORÓW

Zwolnienie od podatku dochodowego (CIT)

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, będąca największą polską specjalną strefą pod względem wartości inwestycji i zatrudnienia, jest odpowiednim rozwiązaniem dla przedsiębiorstw, chcących wykorzystać pomoc publiczną w formie ulg w podatku CIT, obliczanych na podstawie poniesionych nakładów inwestycyjnych lub tworzonych nowych miejsc pracy.

Zwolnienia od podatku od nieruchomości

Urząd Miasta Katowice proponuje zwolnienie od podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* oraz zwolnienie od podatku od nieruchomości, stanowiące regionalną pomoc inwestycyjną. Co więcej, na terenie miasta Katowice obowiązuje uchwała Rady Miasta Katowice w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości budynków lub ich części wybudowanych przed 1945 r. położonych na terenie miasta Katowice, w których dokonano remontu elewacji. Przedmiotowa uchwała skierowana jest do osób fizycznych, jak i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Dostosowanie transportu publicznego

W Katowicach istnieje możliwość zorganizowania dodatkowych przystanków autobusowych (lub dodatkowych połączeń autobusowych) dla przyszłych pracowników danego inwestora strategicznego.

Usługi Powiatowego Urzędu Pracy

Inwestorom, tworzącym nowe miejsca pracy, oferuje się następujące formy wsparcia: staże, prace interwencyjne, refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, szkolenia w trybie indywidualnym, grant na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy, refundację pracodawcy kosztów poniesionych na składki na ubezpieczenie społeczne skierowanych do pracy bezrobotnych do 30 roku życia, którzy podejmują zatrudnienie po raz pierwszy w życiu. Koszty pokrywa Powiatowy Urząd Pracy.

Wsparcie marketingowe

Katowice oferują wsparcie w organizowaniu kampanii marketingowej dot. inwestycji w Katowicach przy wykorzystaniu miejskich nośników reklamowych np. reklamy zewnętrznej, social media, prasy. Miasto Katowice oferuje wsparcie w organizowaniu konferencji prasowych poprzez udostępnienie powierzchni konferencyjnej, zaproszenie dziennikarzy oraz dystrybucję materiałów promocyjnych.

Networking

Katowice wspierają kojarzenie firm z sektora nowoczesnych usług biznesowych ze środowiskiem start-up'owym, poprzez organizację wspólnych wydarzeń, konferencji itp., odbywających się również w Miejskim Inkubatorze Przedsiębiorczości Rawa.Ink.

Wydział Obsługi Inwestorów Urzędu Miasta Katowice

- » Obsługa inwestorów krajowych i zagranicznych, wspieranie projektu inwestycyjnego oraz opieka poinwestycyjna.
- » Pomoc w procedurach związanych z inwestowaniem na terenie miasta Katowice oraz w wyborze właściwego miejsca na lokalizację inwestycji, udzielanie informacji o warunkach inwestowania, doradztwo dla inwestorów (m.in. przygotowywanie szczegółowych informacji na temat dostępności kadry, kosztów, jakości infrastruktury, wskaźników makroekonomicznych w skali kraju).
- » Współpraca w zakresie przyciągania inwestorów do Katowic z: Polską Agencją Inwestycji i Handlu (PAIH), Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną, Śląskim Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, polsko-zagranicznymi izbami przemysłowo-handlowymi, firmami doradczymi oraz innymi instytucjami pośredniczącymi w obsłudze inwestorów.
- » Organizowanie wizyt referencyjnych oraz tworzenie nowych form współpracy z biznesem.

Wydział Obsługi Inwestorów Urzędu Miasta Katowice

Rynek 1
40-003 Katowice

+48 32 25 93 826

oi@katowice.eu

www.invest.katowice.eu

BIBLIOGRAFIA

1. Davis J. C., Henderson J. V. (2008) The agglomeration of headquarters. *Regional Science and Urban Economics*, 38(5), 445-460
2. Deza X. V., López M. G. (2014) Regional concentration of knowledge-intensive business services in Europe. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 32(6), 1036-1058
3. Falk M. (2012) Factors influencing the FDI location choice for knowledge-intensive services and headquarters within the EU and Austria (No. 2012/13-02). *FIW Research Reports*, 1-36
4. Hellwig Z. (1968) Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom ich rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr, *Przegląd Statystyczny*, 4, 307-326
5. Hwang C.L., Yoon K. (1981) *Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications*, Springer-Verlag, New York
6. Kumar N. (2001) Determinants of the location of overseas R&D activity of multinational enterprises: the case of US and Japanese corporations. *Research Policy*, 30(1), 159-174
7. Muller E., Doloreux D. (2009) What we should know about knowledge-intensive business services. *Technology in society*, 31(1), 64-72
8. Strauss-Kahn V., Vives X. (2009) Why and where do headquarters move? *Regional Science and Urban Economics*, 39(2), 168-186
9. Yamamura S., Goto H. (2018) Location patterns and determinants of knowledge-intensive industries in the Tokyo Metropolitan Area, *Japan Architectural Review*, 1(4), 443-456

